

The Project Gutenberg eBook of Piru: Historiallinen katsaus pirun alkuperään, elämään ja toimintaan, by Juho Kujala

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Piru: Historiallinen katsaus pirun alkuperään, elämään ja toimintaan

Author: Juho Kujala

Release date: May 30, 2006 [EBook #18474]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PIRU: HISTORIALLINEN KATSAUS PIRUN
ALKUPERÄÄN, ELÄMÄÄN JA TOIMINTAAN ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and Distributed

Proofreaders Europe.

Piru

Historiallinen katsaus pirun alkuperään, elämään ja toimintaan

Vironkielestä mukaili
Juho Kujala

Ensimmäisen kerran julkaissut
Osuuskunta Visa r. l. 1912.

Johdannoksi.

Kaikkien uskonnollisten ennakkoluulojen perustana on se näkymätön alkusyy, mistä ihmisen elämä muodostuu. Ne johtopäätökset, joiden nojalla eri ihmisissä sellaisia ennakkoluuloja syntyi ovat hyvin yksinkertaiset, jokainen yksityinen kuolemantapaus kutsuu nuo ajatukset esiin. Esimerkiksi: nuori, terve mies haavoittui, lyhyen ajan perästä oli hänestä elämä kadonnut ja kylmä ruumis todisti vain enää hänen olemassaoloaan. Ruumis oli muuten entisenlainen, mutta *elämää* ei ollut. Sitä katsellessa syntyi ihmisissä ajatus: ruumis voi olla olemassa elollisena, sekä elottomana. Johtopäätös: *henki* ja *ruumis* ovat eri olentoja. Siten ihminen sai aavistuksen elämän alkuperästä, olentona mikä ei ole yksi; alettiin erottaa ihmisessä kaksi osaa: *ruumis* ja *sielu*.

Ihmisissä syntyi luulo, että *sielu* elää ruumiista eroamisen jälkeen, ollen siitä todistuksena se, että sielu itse erosi ruumiista. Ihminen tarvitsi elämäänsä jatkaakseen syödä ja juoda; siis sitä tarvitsi sielukin. Siitä kehittyi velvollisuus huolehtia tuolle sielusta, s. o. hankkia sille syötävää ja juotavaa. Kuolleiden sielujen huolehtimisen kehittyi ensimmäinen uskonnollinen tapa ihmiskunnan alhaisimmalla kulttuuriaikakaudella.

Ihminen joutui luonnonilmiöiden kanssa tekemisiin: lämmin auringonpaiste ja virvoittava sade edisti

kasvien kasvamista ja virkisti niitä, kun taas väliin tuli ankara raesade, tai hävittämä myrsky tuhoisine seurauksineen. Ihminen ei voinut näiden ilmiöiden syitä selittää, mutta hän kuvitteli, että joku salainen voima saa niitä aikaan. Muuta voimaa hän ei tuntenut kun kuolleiden ihmisten sieluja, eli henkiä. Nämä hänen mielestään olivat ne päiväpaistetta, sadetta ja myrskyä, ukkosen jylinää y. m. aikaansaavat salaiset voimat.

Toiset luonnonilmiöt olivat ihmisille vahingollisia, toiset hyödyllisiä. Luonnollisesti tuli ihminen siihen johtopäätökseen, että vahingolliset ilmiöt ovat hänelle rangaistuksena huolimattomuudesta kuolleiden henkien suhteen, hyödylliset ilmiöt taas olivat palkintona hyvistä töistä. Se pakotti ihmiset *kunnioittamaan* ja mielistelemään henkiä, etteivät ne tekisi pahaa hänelle. Henkien palvelus siis johtui etujen tavoittelemisesta.

Kun ihmiskunta kehittyi edelleen ja kuleksiva paimentolaiselämä vaihtui paikalliseen elämään ja ihmiset alkoivat koota ja säilyttää *omaisuutta*: työkaluja, ruoka-aineita y. m. niin syntyi ajatus, että pitäisi olla *suojelushenki*, joka ihmistä ja hänen omaisuuttaan suojelisi ja asuisi hänen olinpaikassaan. Väkinäiseksi suojelushengeksi täytyi ihmisen valita voimakkain ja urhoollisin ja niin otettiin perhekunnan suojelushengeksi yksi entisten ja parhaimmaksi tunnettujen jäsenten hengistä, josta pidettiin tarkkaa huolta ja syöntiaikoina aina muistettiin sille osa erottaa.

Niin oli jokaisella perhekunnalla suojelushenkensä ja sellaisena useammin jonkun entisen sukukunnan päällikön henki, joka eläissään oli laajasti kunnioitettu ja vahva. Perheet kasvoivat suvunjatkamisen kautta suuremmiksi, kansat lisääntyivät, Siten tulivat toiset suojelushengistä laajemmin tunnetuiksi ja saivat laajemmissa piireissä kunnioitusta, kun taas toiset vähemmän tunnetut jäivät syrjään ja unohdettiin, niistä säilyi vain aavistus "suurena henkijoukkona".

Kun useammat sukuheimot yhtyivät, rukoiltiin sen suojelushengen apua, joka näytti joukosta vahvimaksi. Siitä tehtiin koko *kansan* suojelushenki. Aikojen kuluessa joutuivat ihmiset taloudellisen kehityksen välttämättömyydestä yhä enemmän toistensa kanssa keskinäisiin suhteisiin. Siitä syntyi ajatus yleisestä suojelushengestä, joka kaikki toiset henget yhdistää, ja niitä johtaa. Sitä alettiin pitää *suur*-henkenä ja alettiin antaa sille toisten rinnalla *etuoikeuksia*. Ihmisten elämän kehittyessä monipuolisemmaksi, muodostui aavistus suurhengestä käsitettävämmäksi. Suurhenki menetti yhä enemmän ihmisellistä ominaisuuksiaan. Ihmiset alkoivat pitää häntä isänään, ja itseään hänen lapsinaan. Siten syntyi ihmiskunnassa ajatus *jumalasta*.

Hyvät ja pahat henget.

Esi-ihmiset uskoivat, että edesmenneiden ihmisten henget lähettivät ihmisille monenlaisia vaivoja, kuten salamoita ja jyrinää ja panivat tulivuoret laavaa syöksemään, synnyttivät maanjäristyksiä, lähettivät nälkää, ruttotauteja j. n. e. Niiden uskottiin tulevan rangaistuksena siitä, että heitä oli jotenkin suututettu.

Vähitellen alkoi ihminen erottaa hyvät ja pahat henget, jotka kummatkin tekivät kuoleman jälkeen hyvää tai pahaa.

Samassa määrässä kun hyvien henkien johtaja muodostui, saivat pahat hengetkin ylemmän päällikkönsä.

Niin kasvoi ihmisen aivoissa kaksi henkijoukkoa, hyvät ja pahat. Tämän jaon mittapuu oli ihminen itse, siten, että se, mikä hänelle oli edullista oli hyvä ja se mikä oli epäedullisin oli paha.

Tämä oletus kehittyi ihmisessä käsitykseksi, että hyvät ja pahat henget ovat keskenään alituisessa taistelussa ja viimein otaksui ihminen, että hänessä itsessäänkin käy paha ja hyvä taistelua, vietellen edellinen häntä pahoihin tekoihin, kun taas jälkimäinen kehotti hyviin töihin.

Kun otaksuuta hyvien henkien ominaisuuksista, hyvydestä, laupeudesta, rakkaudesta j. n. e. kehittyi kokonaiskäsitykseksi — jumalaksi — tapahtui se sama pahojen henkien kanssa. Niistä muodostui kokonaiskäsitys — *piru*.

Piru, joka ennen puolueettoman henkien seurassa asusti Jumalan läheisyydessä, peräytyi yhä kauemmas jumalasta, kunnes he joutuivat täydellisesti vastakkain ja jumalasta tuli valon valtakunnan hallitsija ja pirusta pimeyden valtakunnan ruhtinas. Jumala asui taivaassa, piru helvetissä maan alla. Molempien välillä jatkuu alituinen taistelu. Tätä hyvän ja pahan taisteluun perustuvaa katsantokantaa nimitetään dualismiksi.

Muinaisten sivistyskansojen pahat henget.

Pahat henget esiintyvät jo alhaisella sivistysasteella olevien kansojen uskonnoissa. Missä usko on varmempaan ja yhtenäisempään muotoon kiteytynyt, siellä ovat pahat hengetkin selväpiirteisempiä ja niillä on varmat ominaisuudet. Muinaisaikaisista kansoista ovat m. m. egyptiläiset ne, joista on säilynyt selvimpiä tietoja. Heillä olivat Ptah, Ra, Ammon, Osiris, Isis y. m. hyvät jumalat, jotka onnea ja elämää toivat. Sitävastoin olivat, käärme Apep, joka pahuutta ja pimeyttä, synnytti, sekä petoksen ja valheen isä, kiusaaja ja hävittäjä kauhea Set.

Foinikialaisilla olivat jumalat Baal ja Ascher hyviä, joiden vastakohtat olivat Moloch ja Atarte. Indiassa oli luoja India ja ylläpitäjä Baruna, niiden vastustajat Driera ja Asuren. Persiassa oli Ormuzd Ahrimanin kanssa alituisessa riidassa maailman hallitsemisesta. Kreikassa ja Roomassa oli joukko hyviä ja pahoja henkiä, haltijoita, "näkkejä" y. m. Samoin esiintyy dualismi myös germaanien, flaamien y. m. kansojen muinaisissa uskonnoissa. Selvimmässä muodossa esiintyy dualismi persialaisten uskonnossa, jossa Ormuzdilla käsitetään aurinkoa ja valoa, ja Ahrimanilla pimeyttä. Päivä merkitsi Ormuzdin, yö Ahrimanin voittoa. Vuodenaikojen vaihtelut merkitsivät yhden tai toisen Jumalan voittoa. Siitä kehittyi auringon, tulen — yleensä valkeuden palvelus. On huomattava, että myös jokaisen kansan pirun muodostumiseen kansan sivistystaso, olinpaikka, ilmasto, luonto ja aineelliset olot vaikuttivat. Kuumien maiden asukkaat lukevat pirun ansioksi maanjäritykset, tulivuoren purkaukset j. n. e., kun taas kylmien pohjoismaiden asukkaat arvelivat pakkasta, lumituiskuja j. n. e., pirun töiksi. Samaten on pahojen henkien ulkoasun kuvittelu venyvä ja vaikuttavat siihenkin paikalliset olot. Valkoihoisten mielestä on piru ehdottomasti musta. Neekerit kuvittelevat pirunsa valkoiseksi. Itse lähetyssaarnaajien oli myönnettävä selittämään neekereille että Jeesus ja neitsyt Maria olivat mustaihoisia, jos mieli edes nimeksikään tehtävässään menestyä.

Viron "Vanhapakana".

(Lukua on lyhennetty.)

Viron vanhimmasta uskonnosta puuttuu piru, jumalan vastakohtana kokonaan. Tählmanin luomistarussa puhutaan vanhasta isästä, joka asui korkealla taivaassa ja loi avukseen kalevalaiset: Vanemuinen[1] ja Ilmarisen, käyttääkseen niiden neuvoja ja urhoollisuutta. Myöhemmin loi Vanha isä myös maailman. Hänellä oli useita nimiä, kuten Taara, Ukko, Vanhataatto ja Jumala. Näkyy että vanhimmat virolaiset olivat yksijumaluuden uskojia. Taistelua jumalan ja jonkun hänen henkilökohtaisen vastustajansa välillä ei tunnettu.

[1] Väinämöinen.

Vanhapakana esiintyy ensi kerran Kavalan Hans'in tarussa ja on varustettu ihmeellisillä ominaisuuksilla, on suuren talon omistaja ja on hänellä vaimo ja lapset ja omistaa paljon omaisuutta. Hän elää erakkona ja häntä ihmiset inhoavat. Hän eroaa tavallisista ihmisistä siinä, että hänellä on suuri ruumis, suuri voima ja taitavuus (kantaa oritta selässään) on vallanhimoinen, pelkää susia ja ukkosta, ei mene hiekkaan. (Viimeksimainittu lisäys on kai kristinuskon tuomaa.)

Vanhapakana on peräti tyhmä ja Kavala Hans viisas, jos jotakin on tahdottu sillä luvata, niin taistelua raan voiman ja tarkan älykkyyden välillä, mutta ei paheen ja hyveen taistelua. Kavala Hans oli läpeensä veijari ja Vanhapakana suora ja rehellinen.

Selvemmästi kuvastuu pahahenki Kalevipoegissa[1] Kalevan pojassa jossa se Pakaretin, Paraskin, Vettenhengen, Pahanhengen ja Sarvikin nimellä esiintyy ja on tyhmä mutta voimakas, kuten "Kalevinpojasta" ilmenee. Hän on myös ihmisten vihollinen, mutta ei jumalan vastustaja.

[1] Vastaa Suomen Kalevalaa.

"Kalevinpojassa" kerrotaan Sarvikin asuvan helvetissä, jossa "Kalevipoeg" kävi kaksi kertaa ja löysi ensikerran helvetin porttiaukon Endlajärven alta, josta meni pitkä, pimeä käytävä sinne. Itse helvetti oli suuren talon tapainen, jossa oli paljon rikkauksia. Helvetissä pidettiin kuolleiden sieluja vangittuina ja pantiin Sarvikin hyödyksi työhön.

"Siin neid vaeseid vaevatak
Mitmél puhut piinatakse[1]"

[1] "Täällä onnettomia piinataan
Monin tavoin vaivataan."

Sarvikille tehdään raskasta orjan työtä. Orjuudessa oleva kansa ei voinut helvetissäänkään pahempaa kuvitella kuin orjantyötä. Jokatapauksessa huomataan tässä helvettikuvauksessa aikalailla kristinuskon vaikutusta. Vielä enemmän kristinuskon vaikutusta huomaa kertomuksessa Kalevinpojan toisesta helvetissä käynnistä. Silloin on helvetissä jo tulta, savua, sinistä tulikivijärviä, tervajoki, sääskiä, syöpäläisiä j. n. e. Sieltä löysi Kalevipoeg äitinsä Lindan. Kalevipoeg taisteli Sarvikin kanssa, voitti hänet ja pani kahleisiin. Taistelu oli ruumiillinen voimakoetus. Henkistä taistelua heidän välillään ei ollut.

Myöhemmissä muinaistaruissa, esim. Kreutzwaldin "Viron kansan saduissa" esiintyy täydellinen kristinuskon piru, kehittyen yhä, kunnes "Vanhanpakanan saduissa" se jo on täydelleen nykyisen kirkon saatana, kaikkine keskiaikaisine ominaisuuksineen. Helvettikin on jo täydellistynyt kristinuskon vaikutuksesta.

Sarvik ja myös piru sekä pahat henget ovat suorastaan kristinuskosta lainattuja. Alkuperäisenä Viron "piruna" voi pitää Kavalan Hansin ja "Vanhanpakanan".

Nimi "pakana" on latinankielestä lainattu ja merkitsee syrjäisessä metsäkylässä asujan. Kun kaupunkeihin ja niiden ympärille levisi kristinuskko ennemmin kuin syrjäseutuihin, alettiin syrjäseuduissa asuvia nimittää — pakanoiksi. — Sitten levisi nimitys laajemmalle, käsittäen kaikkia niitä, jotka eivät olleet kristinuskoon kastettuja. Siitä johtui, että silloin kuin virolaiset vielä olivat ei-kristittyjä, nimitettiin heitä pakanoiksi, ja pirua heidän päällikökseen "Vanhaksipakanaksi".

M. Eisen soitellessaan tulee johtopäätökseen, että "Vanhapakana" oli hiisi, voimakas ja kavala ihmisten vihollinen, joka toi kansalle orjuutta ja hävitti "vanhan hyvän ajan vapauden".

Suomen piru.

(Suomentajan lisäys.)

Suomen pakanuuden aikainen "pahojen henkien pääruchtinas" oli tuoni, jonka asuntopaikka oli Tuonela, kuolleiden valtakunta, johon tultiin yhdeksän meren ylitse. Sen lisäksi oli Hiisi, jonka koko suku oli häijyjä noitia. Hän oli kipujen ja kauhistuksen jumala, joka hioi terävimmät miekat. Tuonen pojilla oli vaskiset kynnet, tytär, sokea Loviatar oli ruma ja ilkeä, kipujen äiti.

Usko noitiin oli yleinen. Kipujen, tautien ja muun maanvaivan sattuessa turvauduttiin noitiin, jotka loihitivat kivut Kipuvuoreen, jonka luultiin olevan kaukana Kemijoen rannalla, jossa oli yhdeksän syltä syvä reikä, sinne manasivat noidat kivut, jossa kuoleman kolme tytärtä, Tuonetar, Kivutar ja Äkäätär ottivat ne vastaan. Nytkin vielä löytyy joissakin salon perukoilla vanhoja ihmisiä, jotka loihitivat tauteja kaikellaisilla tempuilla. Hammassärky esim. voi mennä, kun se, jonka hampaita särki, otti tikun laudasta, jolla kuolleen ruumis oli maannut, kaivoi sillä särkevää hammasta, ja sitte meni metsään, lävisti tuoreeseen puuhun läven ja pisti sinne tikun. Senjälkeen hammassärky ei enää sitä ihmistä vaivannut, mutta se puu kuivi. Noitien ylijohdaja oli Louhi, Pohjolan akka harvahammas, jolla oli tyttäriä Aina ja Kyllikki.

Kristinuskko joka 12:nneellä vuosisadalla tuotiin tulella ja miekalla maahamme, ei poistanut noituutta, päinvastoin. Perkele muodostui olennoiksi, jolla oli sarvet päässä ja yläruumis ihmisen, ja alaruumis hevosen. Sitäpaitsi se voi esiintyä eri muodoissa, kuten suden, koiran, kissan j. n. e. ja tuli se uskovaista kiusaamaan. Painajaistakin luultiin piruksi, joka herran valittuja kiusasi. Perkeleen työksi arveltiin kaikki tapaturmat, jotka kohtasivat ihmisiä tai eläimiä ja kirkko piti tätä uskoa yllä. Papit selittivät, että ihmiset voivat tehdä liiton pirun kanssa ja saivat erinomaisen voiman tehdä kaikellaista pahaa, tappaa vihamiehiään ja niiden elukoita, kulkea olkilyhteinä, ratsastaa luudilla j. n. e. Taikausko meni niin pitkälle, että tuhansittain ihmistä poltettiin muka noitina, sellaisestakin syystä, että olivat luonnollisten aineiden avulla parantaneet lähimmäisiään — se oli muka todistus, että ihminen oli liitossa perkeleen kanssa. Silloin tarjoutui monelle matalamieliselle ihmiselle tilaisuus päästä jostakin vihaamastaan ihmisestä. Kun meni ja valehteli papille, että kyseessäoleva ihminen harjoitti noituutta, ja puheensa vahvistukseksi kertoi jonkun mielikuvituksen luoman tai tekaistun hirveän jutun, niin heti olivat viranomaiset kimpussa ja — onneton poltettiin elävänä, kun ensin oli kamalasti kiduttamalla saatu hänet "tunnustamaan".

Vieläkään ei ole taikausko maastamme hävinnyt. Tapaa vielä niitäkin, jotka uskovat, että helvettiin joutuneiden kuolleiden henget rauhattomina kulkevat ylhäällä, tai kulkee kuollut hakemassa jotakin vaatekappaletta, t. m. s. joka oli unohdettu panna mukaan hautaan, toiset käyvät valittamassa, että hautansa oli jäänyt siunaamatta j. n. e.

Pirun luultiin myös tekevän pahojaan ja suojellakseen itseään siltä, vedettiin jouluattoiltana seuraavan tapainen merkki X kaikkien ovien päälle valkoliidulla. Sen teki perheen isä kun oli saunasta palannut ja "Saunaryypyn" ottanut. Paljon on myös kertomuksia siitä, miten piru kylvetti saunoissa ihmistä kuoliaaksi ja pani nahan orrelle kuivamaan. Uskottiin, että piru vaihtoi lehtolapsia ja vasta 15 vuotiaana papin pakotuksesta vaihtoi takaisin. Tällöin kertoi lapsi, minkämoista oli ollut pirun asunnossa. Oli erikoisia päiviä, jotka olivat pahoja, esim. kuukauden ensimmäinen tiistai oli "kuivatiistai" jolloin kaikki kuivaa ja elolliset olennot kuolevat, esim. syöpäläiset huoneista kuolevat, jos "kuivatiistaina" tehdyllä luudalla lakasee. Vapunpäivänä veistettyjä lastuja ei saanut viedä navettaan, siitä tuli lehmien jalat kipeäksi.

Pirun asunto on helvetti, joka kehittyi tuonelasta. Siitä sisältää uskonnollinen kirjallisuus kylliksi kamalia kuvauksia.

Muinaissuomalaisten jumala oli *Jum*, jonka asunto oli taivas. Kun vanhoja yleensä kunnioitettiin, kutsuttiin jumalaa *Ukoksi*, jolla oli vaimo *Akka*, jonka vakasta mehiläinen kantoi mettä. Aurinko, kuu ja tähdet olivat eri jumalia, joilla oli nuoria, kauniita poikia ja tyttäriä: *Päivätär*, auringon tytär, *Kuutar*, kuun tytär, *Tähdetär*, tähden tytär. Auringon poika oli *Panu*, tulenhenki. *Luonnottaret* olivat luonnon kolme tyttäret, jotka synnyttivät raudan. Ilman tytär, *Ilmatar* oli avullisena maailman luomisessa, mutta *Tuulen tytär* oli huonosti kasvatettu neito, joka kutoi huonoja paitoja. Etelätuulen tytär, *Etelätär*, antoi sadetta kovana pouta-aikana, ja kesän tytär, *Suvetar*, hoiti karjaa metsässä.

Veden jumalan nimi oli *Ahti*, arvokas ukko, jolla oli pitkä, merenruohoinen parta. Hän asui kallionluolassa *Ahtolassa*, ja hänellä oli äärettömät aarteet, jotka hän oli merenkulkijoilta ryöstänyt ja harvoin takaisin antoi. Hänen vaimonsa oli antelias *Vellamo*, jolla oli sininen lakki, kaislapaita ja vaahtoinen vaippa yllä. Hänellä oli monta kaunista, mutta huikentelevata lasta, ja aallon tytär, *Aallotar*, harjaili välistä kalliolla pitkiä hiuksiansa harjalla hopeapäällä.

Maan valtava äiti oli *Maa-emo*, ja häneltä rukoiltiin runsaita viljavuosia. Metsän kuningas oli vanha, ruskeapartainen *Tapio*, jolla oli päässä korkea havuhattu ja naavaturkki yllä. Hänen asuntonansa oli kaunis *Metsola*, jossa Tapiolla oli kolme linnaa ja raha-aitta, jonka kultaista avainta hänen vaimonsa *Mielikki* kantoi vyöllään. Tältä pyysi metsästäjä hyvää metsäonnea, ja jos hän näki hänen vihaisena, rumissa, huononpuoleisissa vaatteissa, kävi metsästys huonosti; mutta jos hän näki hänen lykkyvaattehissa, kädet kullan käärehissä, kaula helmissä hyvissä, silloin hän oli varma onnestaan. Sillä kaikki metsän eläimet olivat Tapiion karjaa; hänellä oli monta palvelijaa ja hyvästi kasvatettuja lapsia. *Nyyrikki* veisti pilkkuja puihin, ettei metsästäjä eksyisi; *Pellervo* johdatti karjan kotiin; *Tuulikki* levitti punaisen silkkihuivinsa sillaksi ojan poikki. *Metsän piika*, Tapiion pieni palvelustyttö, eli sulalla vedellä ja soitteli niin suloisesti huilullansa, että Mielikki heräsi aamu-unestaan ja kuuli metsästäjän rukoukset.

Juhannustulet ovat jäännöksiä muinaissuomalaisten auringon jumalan juhlista, samoilta ajoilta ovat Helatorstai-iltana poltetut "Helkavalkeat".

Haltijoihin uskomisen oli viime vuosisadalla yleistä, ja niistä toisia kunnioitettiin hyvinä henkinä, toisia hyvitetiin kun luultiin niiden voivan antaa onnea ja menestystä, sekä elukan onnea. Sitä varten annettiin esim. "huoneenhaltijalle" uutispuuroa, sekä lehmän poikimisen jälkeen ensi kerran tehtyä juustoa, uutisviljaa ja jouluolutta, viskaamalla ne uuninkoloon.

Keväällä lehmiä ulos laskettaessa, meni emäntä hajareisin navetan oven päälle, seinään kiinnitettyyn tankojen päälle, seisomaan ja siitä laskettiin lehmät läpi kun niiden nenä ensin oli tervattu. Sen piti suojella lehmiä laiturilla kaikelliselta vahingolta.

Erikoiset noitien yöt olivat pitkäperjantai- ja pääsiäis-yöt, jolloin noita-akat kulkivat navetoissa, keritsivät lehmistä ja lampaista karvoja, jättivät kaikellisilla sotkuilla täytettyjä pusseja, lihakappaleita y. m. navetoihin. He luulivat sillä voivansa vahingoittaa naapurinsa elukoita. Sen uskottiin voivan tapahtua perkeleen avulla. Vieläkin on sellainen usko osaksi vallalla.

Vieläkin on maaseuduilla kaikellaisia "poppamuijia" ja "poppamiehiä", joilta haetaan apua erikoisiin tauteihin, etenkin kun luullaan, että joku vihemies on kironnut johonkin tautiin, jota lääkärit eivät voi parantaa. — Sellaisten "noitien" asunnoissa on kaikellaisia luita, pääkalloja y. m. kauhua herättäviä esineitä, joilla he lyövät "afääriä", vaikka heidän "tietonsa" supistuvat mitättömiin. Vielä on suuri joukko kaikenlaisia taikatemppeja, joita kävisi pitkäksi ja tarpeettomaksikin luetella, siksikin, että edempänä kerrottavissa pirun metkuissa on paljon sellaista, joita meillä vielä miltei näihin asti on uskottu tosiksi.

Sadut jättiläisistä y. m. sekä Väinämöisestä, joka kävi Tuonelassa, löytyvät Kalevalassa.

Suomen Jumala on pääasiassa juutalaisilta lainattu ja tullut kristinuskon mukana, samoin perkele enkeleineen. Usko niihin alkaa jo hävitä maastamme ja tieteelliset totuudet voittavat alaa, huolimatta

kirjon epätoivoisista ponnistuksista taikauskon ylläpitämiseksi.

Piru Mooseksen kirjoissa.

Ennen kirjoitustaidon keksimistä oli kaikilla kansoilla suupuheina kulkevat muinaistarut, joissa kerrottiin tärkeimmistä henkilöistä, tapauksista j. n. e. Niinpä juutalaisillakin on historiansa sen kansan esivanhemmista Abrahamista, Isakista, Jakobista ja Josefista. (Mooseksen k. l. 15—20) ja sen lisäksi vielä tarut maailman luomisesta, paradiisista, syntiinlankeemisesta, Baabelin tornista j. n. e. Muinaistutkimus on kuitenkin osottanut, etteivät nuo tarut ole alkuperältään juutalaisia, vaan omat ne olleet tunnettuja jo seemiläisillä, heimoilla, syyrialaisilla, assyrialaisilla, foinikialaisilla, kaldealaisilla, pabylonialaisilla j. n. e. Mahdollista, että juutalaiset olivat lainanneet luomistarunsa juuri kaldealaisilta, sillä Abrahamhan oli kotoisin Kaldean Urin kaupungista. Koko Israelin uskonnollisessa elämässä huomataan näinollen seemiläistä vaikutusta.

Tästä huolimatta eroaa juutalaisten uskonnollinen maailman katsomus naapurikansojen uskonnosta siinä, että vanhasta testamentista alkuaan puuttuu *piru* henkilönä ja jumalan vastakohtana. Keinotekoista on selittää pirulla olleen osaa syntiinlankeemuksessa. Se taru on näet tunnettu muuten kaikilla seemiläisillä heimoilla, mutta näytelmästä vaan puuttuu piru.

Meille kerrotaan ihmisen kanssa puhuvasta käärmeestä, joka neuvoi ihmistä syntiin. Nousee kysymys: minä pitivät seemin sukuiset kansat käärmettä? Pahan personoituna käsitteenäkö vai puhetaitoisena personallisena käärmeenä? Viimeksimainittu otaksuma ei löydä tukea. Mooseksen kirjassa ei kerrota pirusta, vaan käärmeestä "joka oli eläimistä kavalin", eikä sitä käsitetä aineellisesti vaan henkisesti — siis pahan personoituna käsitteenä, ja siten sen tapauksen kertovat kaikki seemiläiset heimot, jotka kuvaavat paratiisina ihmiskunnan ensiaikoja, ja puhuvalla käärmeellä kaikkia vaivoja ja vastuksia.

Mooses ei kerro pirusta, vaan kyllä Israelin jumalasta, orjuudesta vapauttajana. (2 Mooseksen. 20—2)

Kuten alussa näimme, oli kullakin kansalla suojelushenki, eli Jumala. Mooses ei sitä kiellä, vaan varottaa israelilaisia palvelemasta *muiden* kansojen jumalia (katso ensimmäistä käskyä) Hän ei sanonut: "Ei saa muita jumalia olla", vaan: "Ei sinun pidä muita jumalia palvella minun ohellani" ja (2 Mooseksen. 6 l. 2—3) "Minä otan teitä kansakseni ja tahdon olla teidän jumalanne". Usko toisten kansojen jumalien olemassaoloon jatkui juutalaisilla edelleen aina Eliaan ja Elisan aikoihin (1,000 v. e. Kr.) kuten 2 Kuningasten kirjan 10 l. 18—27 v. huomaamme.

Sitten palveltiin laajoissa piireissä Israelissa Baalia, ja kuningas Jehulla oli täysi työ karkottaa Baal Israelista ja sittekin se jäi toisten kansojen jumalana olemaan.

Juutalaisten jumalasta ei puhuttu yleisenä jumalana, vaan *Israelin jumalana*, joka voi tehdä kansansa onnelliseksi, tai onnettomaksi, siunata tai kirotta. Muinaisjuutalaiset eivät voineet kuvitellakaan, löytyvän sellaista voimaa, joka uskaltaisi asettua Jehovaa vastaan, joka kaikki hallitsi ja järjesti (Jesaia 45 l. 7 v.)

Jehova hävitti valtioita (Jes. 13 l. 6—7), kosti ihmisille ja paadutti ihmisten sydämiä, kuten Sieronin, Esbonin kuninkaan sydämen antaakseen hänet israelilaisten käsiin murhattavaksi (5 Moos. 2—30). Veden paisumus, Sodomian hävitys, Egyptin rangaistukset, nälkä y. m. luonnonilmiöt olivat Jehovan töitä.

Jehova oli voimakas despoottinen hallitsija, joka ei voinut kärsiä toista henkeä, joka olisi uskaltanut ruveta hänen kanssaan kilpailemaan.

1 Mooseksen k. 6 l. 1—4 v. kerrotaan jumalan pojista, jotka naivat ihmisten tyttäriä. Jotkut teologit ovat yrittäneet selittää, että Mooses tarkotti niillä langenneita enkeleitä, siis piruja. Kuitenkaan ei näistä "avioliitoista" syntynyt pahoja ihmisiä, vaan "suuria, pitkiä ihmisiä" ja "vahvoja", kuten "ne muinaiset kuuluisat miehet olivat".

Tämä Mooseksen taru enkeleistä on seemiläisillä kansoilla tunnettu. Enkelit olivat jumalan lapsia, jotka häntä palvelivat ja olivat hänen neuvonantajinaan ilmoittivat hänelle mitä maanpäällä tehtiin. Olivat syntisiä, mutta ei niin paljon kuin ihmiset. Heillä oli ihmisellisiä ominaisuuksia. Heitä viina juovutti (Tuomarein kirja 9 l. 13 v.) He voivat harjottaa sukupuoliyhteyttä j. n. e. Enkelien alkuperä on lähtöisin historiantakaisilta ajoilta, jolloin voimakkaat suojelushenget olivat hallitsijoita ja toiset heikommat niiden palvelijoita.

Mooseksen kirjoissa löytyy vielä pari kohtaa, joista on yritetty hakea pirua. Niinpä kertoo 3

Mooseksen k. 16 l. 7—11 v., miten jumala antoi Abrahamille käskyn ottaa kaksi kaurista ja antaa niistä toisen jumalalle, ja toisen, jonka päälle ihmisten synnit oli pantu, viedä korpeen sovitukseksi. Kelle vietiin kauris korpeen? Se ei selviä raamatusta, mutta myöhemmistä rabien kertomuksista selviää, että kauris vietiin korven hengelle Azazelille. Mutta kuka oli Azazel? Mahdollista että sillä kuviteltiin Egyptin kauheaa Setiä, johon israelilaiset orjuudessaan tutustuivat. Pahaa henkeä ei sillä käsitetty.

3 Mooseksen k. 17 l. 7 v. varotetaan israelilaisia uhraamasta veriuhrereja piruille. Mutta tässä nähtävästi tarkoitetaan niillä toisten kansojen jumalia.

Mooses monoteismin kannattajana antoi tappa noidat, mutta pirulla pahuuden personoituna käsitteenä ei ollut sijaa Mooseksen opissa, sillä israelilaisten Jehovassa olivat nuo molemmat ominaisuudet yhtyneinä. Hän on laupias ja hyvä, mutta samalla verenhimoinen ja julma, jonka koston raivo ei tunne rajoja. Armotta murhauttaa hän voitettut kansat, ja on laatinut ihmisille ankarat lait pitääkseen heitä alituudessa pelossa. Hänessä yhtyy kaksi vastakkaista ominaisuutta, eikä niitä vielä ole erotettu.

Profeetat ja piru.

Profeettain Jesaian, Jeremian, Joelin, Amoksen ja Miikan kirjoissa ei esiinny personallinen piru jumalan vihollisena. He panivat painoa uhrien puhtaudelle. He paljastivat yhteiskunnallisia epäkohtia ja pyrkivät niitä poistamaan, ennustivat parempia aikoja ja kehottivat ihmistä parannukseen. Mutta kukaan heistä ei sanallakaan mainitse mitään pahaa henkeä, pahan maailmaan tuojana, vaan syyttivät itse ihmistä ja ylistivät jumalan suuruutta. (He vaikuttivat v. 756—550 e. Kr.)

Ne, jotka väittivät, että kristinuskon piru esiintyy jo vanhassa testamentissa, koittavat todistaa sitä sillä, että Jesaian 14 l. 11—16 kerrotaan henkilöstä "joka ajatteli nousta yli jumalan tähtien ja istua seurakunnan vuorella pohjan puolella", mutta tuli sysätyksi "helvettiin". Tahdotaan tehdä uskottavaksi, että profeetta sillä tarkoitti pirua, joka tahtoi vallottaa jumalan valtaistuimen, mutta työnnettiin itse syvyyteen,

Jesaia eli 600 v. e. Kr. ja oli Baabelissa vankina ja näinollen näyttää hän todennäköisimmästi tarkoittaneen kysymyksenalaisella henkilöllä Baabelin vallanhimoisia hallitsijoita, jotka tahtoivat kohottaa valtaistuimensa "taivasiin", mutta heidän valtakuntansa kukistui.

Jesaia puhuu 13 l. 21—22 v. "kauheista metsän pedoista" ja "lentävistä käärmeistä", joilla kuitenkin ei ole piru-uskon kanssa mitään tekemistä, vaan ovat ne itämaalaisten mielikuvituksen tuotetta, mutta niitä käyttivät vertauksilla puhumaan taipuvaiset juutalaiset jonkunlaisten pahojen voimien kuvauksellisina käsitteinä. — Juutalaiset kirjailijat käyttivät paljon vertauksellista puhetapaa.

Pirun esiintyminen vanhassa testamentissa.

Selväpiirteisempänä esiintyy piru ensikerran Jobin historiassa v. 600 e. Kr., jossa (1 l. 6—12) kerrotaan, että kun jumalan lapset hänen eteensä tulivat, niiden joukossa oli myös Saatana, jolta Jehova kysyi, mistä hän tuli. Saatana vastasi tulleen "maata myöten kiertämästä sinne ja tänne". Jehova kysyi edelleen, onko Saatana huomannut hänen palvelijaansa Jobin, johon puhuteltu huomautti: "Turhaanko Job herraa pelkää?" Jehova salli Saatanan kiusata Jobia, mutta kielsi häneen koskemasta. Miltä kannalta Jobin aikaiset ihmiset Saatanaa arvostelivat? Tarkastellessa lähemmin Jumalan ja Saatanan keskustelua, huomaamme, ettei Saatana ollut jumalan vastustaja, vaan hänen *palvelijansa*, eikä ole itsenäinen helvetin ruhtinas. Hän on jumalan "prokuraattori", joka valvoo, ovatko ihmiset uskossa vahvat. Hän epäilee myös Jobin uskoa ja ehdottaa jumalalle, että Job pantaisi koetukselle. Saatana on yksi Jumalan enkeleistä, joka toisten mukana pitää huolta maanpäällisistä asioista ja täyttää jumalan antamia tehtäviä. Niihin tehtäviin kuuluu kiertää maailmaa ja tutkia ihmisten keskuudessa ilmeneviä epäkohtia.

Jobin uskon koettelemisen jätti Jumala sitte herra prokuraattori Saatanan tehtäväksi.

1 Samuelin kirjan 16 luvussa kerrotaan, että Jumalan henki lähti Saulista ja häntä vaivasi Jumalan pahahenki. Jos siis sillä tarkoitettiin pirua, oli piru *Jumalan* lähettiläs.

1 Kuningasten kirjan 22 l. kerrotaan, että henki tuli Jumalan eteen ja tahtoi Ahabin profeettojen suussa olla *valheen henkenä* ja Jumala sanoi hengelle: "Mene ja tee niin". Kaikista näistä esimerkeistä

näemme, että *Saatana* oli *Jumalan liittolainen*, jonka kautta Jumala lähetti ihmisille onnettomuuksia "uskonkoettelemiseksi".

Sakarian kirjassa, siis (500 v. e. Kr.) kerrotaan, että profetalle näytettiin Josua, joka seisoi herran enkelin edessä ja oikealla puolella seisoivat Saatana syyttäjänä. Jumala uskoi Josuaa, eikä Saatanaa.

Tässä esiintyy jo selvempi käsitys pirusta. Jobin historiassa esiintyy hän vaan epäilijänä, mutta Sakarian kirjassa jo valheellisen ilmiannon tekijänä. Saatana on edelleen Jumalan palvelija. Sakariaan oli Baabelin vankeusaikana persialaisten usko hyvän ja pahan taistelusta jo hiukan vaikuttanut.

Edelleen kerrotaan ensimmäisessä aikakirjassa, että Saatana kiihotti Taavettia toimittamaan Israelissa väenlaskun, josta koston Jehova joukottain murhasi israelilaisia. Tässä esiintyy Saatana jo itsenäisenä pahantekijänä.

Aikakirja on kirjoitettu 3:nnessä vuosisadalla e. Kr., noin 250 vuotta Sakarian jälkeen, joten piru esiintyy jo kehittyneempänä. 700 vuotta aikasemmin, 2 Samuelin k. 24 l. 1 v. kerrotaan samasta väenlaskusta, että Jehovan viha Israelia vastaan oli syttynyt ja hän kiihotti Taavettia toimittamaan väenlaskun ja siitä sitte rankasi. (Täysin provokatorinen teko!) Näin muuttuivat uskonnolliset katsantokannat vuosisatojen kuluessa.

Piru kehittyi edelleen.

Yleiseen huomaamme, että pirun persoonallisuus kolmen ja puolen vuosisadan kuluessa on sangen vähän muuttunut. Salomon saarnaajassa, jonka eräs Aleksandriassa asunut opiskeleva juutalainen herrasmies toisella vuosisadalla e. Kr. kirjotti, on piru jo kehittyneempi. Siinä (2 l. 22 v.) kerrotaan: "Mutta pirun kateuden kautta on kuolema tullut maailmaan, ja hän etsii omiansa". Hän tässä nähtävästi tarkoittaa paratiisin käärmettä.

Ajatus, että Eevaa kiusannut käärme oli piru, kehittyi hiukan ennen Jeesuksen syntymää ja on tuon ajatuksen lähtökohta Salomonin saarnaaja. Siihen asti oli Jehova yksin ihmisten johtajana, puhui ihmisille persoonallisesti, sittemmin käytti enkeleitä palveluksessaan. M. m. lähettää hän jo enkelinsä lyömään 185,000 miestä Assyriin leiristä (2 Kuningasten k. 19 l. 35 v.) ja lähetti enkelinsä hävittämään Jerusalemiä (Samuelin k. 24—16).

Tästä näemme, että Jumala kehittyi yhä korkeammaksi olennoksi ihmisten mielisä ja jättää pahat ominaisuutensa, mitkä uusi nousukas — piru — perii. Selväpiirteisempi dualismi on kehityksessä.

Se oli kansan oman taloudellisen ja sivistyksellisen kehityksen seuraus. Myös vieraiden kansojen vaikutuksella on osansa ja sitä tunsivat juutalaiset monella tavalla. Kun Juutalaiset v. 600 e. Kr. palasivat Baabelin vankeudesta, joutuivat he pitkäksi aikaa (v:sta 505 vuoteen 330) persialaisen hallituksen alamaisuuteen. Persialaisten virallinen kieli — Aramean kieli — alkoi tunkea Hebrean kieltä syrjään. Heidän dualistinen uskonsa (taistelu hyvyyden Jumalan Ormuzin ja pahuuden Jumalan Ahrimanin välillä) vaikutti juutalaisiin. Persialaisten jälkeen tulivat kreikkalaiset ja Makedonian Aleksanteri ja hänen jälkeläistensä aikana joutui Palestiina Egyptin alusmaaksi.

N. s. Apokryfi-kirjoissa ja myöhemmissä profeetoissa (Daniel ja Habakuk) huomataan selvästi ulkomaalaista vaikutusta. Samoin Tobiaan kirjassa on monien enkelien ominaisuudet persialaisilta ja egyptiläisiltä lainattuja.

1:llä vuosisadalla e. Kr. ilmestyi tuntemattoman kirjailijan tekemä apokryfi, jota nimitetään Eenokin kirjaksi[1].

[1] Eenokin kirja oli ensimmäisillä vuosisadoilla e. Kr. tunnettu ja arvossa pidetty. Sitten alkoi se vähitellen menettää merkityksensä ja oli 8:nnessä vuosisadalla täysin unohdettu.

V. 1773 löysi eräs opiskeleva englantilainen sen sattumalta Abessinian kielisenä käännöksenä.

Se Apokryfi onkin kristinuskon pirun luoja. Kirjailija kertoo siinä sellaista, mitä Mooseksesta ja profeetoissa ei tunneta. Mooseksen taru Jumalan poikien ja ihmisten tyttärien naimiskaupoista esitetään siinä vallan toisessa valossa. Siinä kerrotaan, että 200 enkeliä taivaasta salaa lähti maanpäälle naisten luo, josta rangaistuksena Jumala ajoi heidät taivaasta pois ja heitti pimeyteen, jossa niiden on oltava viimeiseen tuomiopäivään asti. Näiden enkelien ja ihmisten tyttärien sukupuoliyhteydestä syntyivät pahat henget, jotka toivat maailmaan huoruuden. Tämä on kirjailijan mielikuvituksen tuote, siitä ei missään muualla kerrota.

Eenok kiertää maassa ja taivaassa ympäri, kertoo hyvien ihmisten kärsimyksistä, jumalattomien

ikuisesta rangaistuksesta j. n. e. Ne 200 karkoitettua enkeliä katuivat tekoaan ja pyysivät Eenokin esirukousta. Enok rukoili, mutta Jumala vastasi, ettei niille enkeleille löydy armoa.

Piru on Eenokin kirjassa samallinen kun Salomon saarnaajassakin. Hän on syntymästä saakka pahahenki, kiusaaja ja väärä ilmiantaja. Hänen pirullisuutensa on jo kehittynempi. Hän tuntee iloa hurskasten ihmisten kiusaamiseen. Se oli hänen ammatinsa, ja Jumala oli pakotettu lähettämään erään pääenkelinsä suojelemaan ihmisiä pirun kiusauksista ja ansoista.

Vanhan testamentin enkelit, joiden tehtävänä oli Jumalan rankaisutoimenpiteiden täytäntöönpano, ovat Eenokin kirjassa muuttuneet pirun apulaisiksi, jotka valmistavat isännälleen vankikahleita syntisten helvettiin kulettamista varten. Jobin historiassa tunnetun *yhden* Saatanan sijassa on Eenokin kirjassa niitä koko rykmentti, joiden päämies on piru toimien Jumalan kuolemantuomioita toimeenpanevana ammattipövelinä, — siis taivaallisen virkavallan kätyrinä!

Eenokin kirjan opetuksia täydensivät juutalaiset rabbit huolellisesti. Juuri ennen Kristuksen aikaa ilmestyi kokonainen kirjallisuus tästä kysymyksestä, kuten Riemujuhla-vuosien kirja, Mooseksen taivaaseen astuminen, Jesaian taivaaseen astuminen, Neljäs Esran kirja y. m. Vanhan testamentin aatteisiin lisättiin joukko yliluonnollisia taruja. Tehtiin vuosiluku, jolloin Jumala loi enkelit ja milloin hän ne 200 karkotti taivaasta. Muutamat rabbit selittivät, että piru ratsasti käärmeen selässä Eevaa kiusaamaan. Toiset kirjoittivat, että Jumala heitti pirun alas taivaasta maanpäälle[1] kolmannet tiesivät, että pirun nimi on Lusifer j. n. e. Silloin muodostui *itsenäinen* piru Jumalan henkilökohtaiseksi vastustajaksi, joka muka oli ollut olemassa jo syntiinlankeemuksen aikana.

[1] Persialaisten uskon mukaan heitti valkeuden Jumala Ormuz pimeyden Jumalan Ahrimanin taivaasta maan päälle.

Mitä kaikkea juutalaiset rabbit sinä aikana keksivätkään? Heidän kirjoissaan kerrotaan esim., että Jumalalla on yksi miljardi 7,000 hiuskarvaa, ja että hän on puoli miljardia peninkulmaa pitkä ja sormiensa pituus 1,200,000 peninkulmaa. Eräs rabbi kertoi, että Jumalan läheisyydessä majoilee 9 miljoonaa hyviä henkiä. Kerrotaanpa naaraspiruistakin.

Jeesuksen opetus ja piru.

Miten suhtautuu Jeesus piru-uskoon? Minkä merkityksen antoi hän sanalle Saatana?

Voidaksemme näihin kysymyksiin vastata, on tarkastettava niitä kohtia Jeesuksen opissa, joissa esiintyy saatana, helvetti, pahahenki, perkele j. n. e.

Vuorisaarnassa sanoo Jeesus: "Joka sanoo veljelleen: sinä tyhmä, on helvetin tuleen vikapää (Matt. 5, 22) Matt. 25, 41: sanotaan: "Menkää pois te kirotut siihen ikuiseen tuleen, joka on valmistettu perkeleelle ja hänen enkeleillensä." Pietarille sanoi Jeesus kerran: (Matt. 16, 181); "— — ja sille kalliolle rakennan minä seurakuntani, eikä helvetin portit sitä voita". Nuo nimitykset: helvetintuli, piru, helvetin portit, todistavat Eenokin kirjan vaikutusta, mutta Jeesus ei tarkota niillä oleellista helvettiä, eikä personallista pirua, vaan käyttää niitä nimityksiä pahuuden vertauskuvina. Vertauksen käyttäminen on yleensä hebrealaisten kirjailijain vahvimpia puolia, ja Jeesus on heistäkin edellä. Uudessa testamentissa kerrotaan pahanhengen vaivaamista ihmisistä, joista Jeesus ajoi ulos pahat henget. Vanhassa testamentissa ei puhuta mitään siitä, että ihmisissä asui pahahenki. Saulin kyllä pahahenki kiusasi, mutta se oli *Jumalan lähettämä*.

Voi olla, että Jeesus, aikansa lapsena, uskoi myös, että ihmistä vaivasi pahahenki. Pahanhengen vaivaamina pidettiin silloin mielisairaita ja langettavatautisia. Vaikkakin Jeesus näitä nimitti yleisesti tunnetulla nimellä: pirulla riivatut, — ei hän anna sille sitä merkitystä kun kirkko on sille antanut, eikä pane suurinta huomiota vaikutusvallalleen noihin henkiin, vaan sille, että voi lähimmäistään auttaa. Myös nuhteli Jeesus oppilaitaan siitä, että nämä kerran kerskuivat voimastaan pahojen henkien yli. (Luukk. 10, 17 ja 20)

Ottamalla huomioon Jeesuksen vertauksellisen puhutavan näyttää, että Jeesus puhuessaan pahoista hengistä, tarkoitti yhteiskunnallisia paheita, sillä hänen oppinsa läpi käy rajaton rakkaus ihmisiin, etenkin kotimaansa sorrettuun köyhälistöön. Sitä aatetta hän uskoi ja pyrki toteuttamaan, missä voi — siis myös sairaita auttamalla ja tuskia lieventämällä.

Jeesuksen maailmankatsomuksessa on Saatana-nimityksellä syvä merkitys, jota eivät Jeesuksen aikalaiset käsittäneet. Hän puhuu vertauksessa kylväjästä, että Saatana otti pois sanan ihmisten sydämistä. Hän puhuu, että Saatana on yrittänyt oppilaita seuloa. Tässä on kuvannollinen merkitys

kouraan tuntuva. Miten voi "sanaa kylvää" ja "ihmisiä seuloa?" On kysymyksessä *pahuus yleensä*.

Pietarille sanoo hän (Matt. 16: 3) Mene pois Saatana! j. n. e., ei hän tietystikään tarkottanut Saatanalla Pietarin personaa, vaan hänen pahoja ajatuksiaan. Samoin puhuu hän Judas Iskariotin salaisesta kavallussuunnitelmasta kun hän sanoo: "— — yksi teistä on perkele".

Evankelistat nimittävät pirua eri nimityksillä. Matteus kutsuu häntä "viholliseksi", Luukas "perkeleeksi" (dinvol), Markus "Saatanaksi". Ei siis käsitetä realistista henkilöä jolla on varma nimitys, vaan kuvannollista käsitettä pahasta. Eivät apostolitkaan puhu perkeleestä olemassaolevana henkilönä, vaan pahan personoituna käsitteenä erottaakseen paheen käsitteen hyveestä. Uudessa testamentissa kerrottu satu Jeesuksen kiusaamisesta näyttää olevan kuvannollinen puhe hyveen taistelusta pahetta vastaan. Jos tuo todella olisi kirjaimellisesti tapahtunut, että pahahenki vei Jeesuksen korpeen perkeleen kiusattavaksi, merkitsisi se, että pyhähenki ja perkele tekivät salaliiton Jeesusta vastaan. Edellinen kuletti Jeesuksen korpeen, jälkimäinen tuli häntä kiusaamaan. Teologiselta katsantokannalta, ottaen huomioon Jeesuksen ja pyhänhengen keskinäisen suhteen, tekivät molemmat liittolaiset turhaa työtä, sillä heidän piti jo ennakolta tietää, että Jeesus, Jumalan poikana loistavasti kiusauksesta suoriutuu ja piru saa pitkän nenän. Eihän piru, uskonnollisen katsantokannan mukaan, omistanut palastakaan "maailman valtakunnista", nehän olivat jo Jumalan perintöruhtinaan Jeesuksen omaisuutta.

Kun kiusaushistoria puhdistetaan ylikuonnollisista lisäyksistä, niin jää jälle vertauksellinen kuvaus hyvän ja pahan taistelusta ja hyvän voitosta. Samallinen on Johanneksen kuvaus pimeyden ruhtinaasta ja valkeuden ruhtinaasta.

Jeesuksen jälkeläisten käsitys pirusta.

Jeesuksen lähimmät seuraajat, — apostolit, käsittivät Jeesuksen oppia kirjaimellisesti ja siksi kehittyi pirun persoonallisuus täydellisemmäksi heidän opeissaan, ollen se maailman ruhtinas, kiljuva jalopeura, ja sen taistelu Jumalan kanssa saa selväpiirteisempiä muotoja. Hebrean rabbin uudempien apokryfikirjojen mielikuvitustarujen vaikutus on silmään pistävän tuntuva.

Juutalaisten Messias-uskolla oli tässäkin huomattava osa. Jeesuksen seuraajat olivat varmoja, että Jeesus oli se tuleva Messias. Epäileville heimolaisilleen, jotka odottivat Messiasta juutalaisen valtakunnan uudelleen kohottajana, koittivat he selittää, että Jeesus oli se profeettojen ennustama Messias, mutta hänen valtakuntansa "ei ole tästä maailmasta", eikä perkeleen valtakuntaan, ja niin syntyi lunastusoppi. Yhdistettiin kaikki yksityiset sanat, lauseet ja tapaukset mitkä arveltiin olevan asialle eduksi ja muodostettiin yhtenäinen järjestetty lunastussysteemi. Pirusta tuli mahtava mies, jonka valtaa ei voitu muuten kukistaa, vaan piti Jumalan ainoan pojan kuolla, sovittaakseen ihmisten synnit, jotka hänen oma vihollisensa oli tuonut maailmaan!

Todellakin oli piru sangen tyhmä. Hän meni itse Juudaksen sisään ja kiihotti hänet antamaan Jeesuksen ilmi juutalaiselle virkavallalle. Sitä juuri Jeesus tarvitsikin. Siis piru antoi vastapelaajalleen valtits käsiin!

Jeesus sai vastustajastaan voiton, mutta ei niin suurta, että se olisi ollut lunastettaville tarpeeksi, piru jäi edelleen eloon ja "käy ympäri kun kiljuva jalopeura, etsien kenen hän nielisi". Kristus kävi helvetissä "pirua tappamassa", mutta hänen poistuttuaan meni elämä siellä entistä menoaan, ja helvetin asukasluku lisääntyi huimaavaa vauhtia. Ihmiskunta ei koskaan ollut avuttomampana perkeleen kynsissä kun lunastustyön ja Jeesuksen "voiton" jälkeen.

Kristinusko levisi laajalle, etenkin Raamatussa. Roomalaiset olivat monijumaluuden tunnustajat. Kristinusko tunnusti monijumaluuden (kolminaisuuden) tyydyttääkseen roomalaisia, joiden uskonnosta useita tapoja säilytettiin ja sisällytettiin kristinuskoon. Piru nousi miltei Jumalan arvoon. Kristityt sanovat pakanuutta perkeleellisyydeksi, mutta juuri näiltä pakanoilta ovat kristityt perkeleensä lainanneet. "Pakanakansojen" piru nousi kristittyjen kesken mahtavaksi valtijaaksi.

Piru mahtavana olentona.

Mitä enempi aikaa Jeesuksen kuolemasta kului, mitä laajemmalle natsarealaisen opettajan aatteet levisivät, sitä mahtavammaksi kohosi piru. Hän ei anna hetkenkään rauhaa kristilliselle kirkolle ja Jeesuksen seurakunnalle, vaan hyökkää alituisen sitä vastaan, eikä kukaan voi häntä vastustaa. Hirveät ja kamalat ajat! Kristuksen valtakunta ei ollut vielä tullut, ja siksi odotettiin sydän kurkussa hänen toista tulemistaan, jolloin hän lopultakin voittaisi saatanan, kuten Johannes (Ilm. k.) ennusti.

Kun toiveet eivät täyttyneet ja piru yhä riehui, alettiin etsiä syytä, miksi pirulla on niin suuri valta. Siihen kysymykseen vastaamaan ilmestyi paljon pieniä uskonlahkoja, jotka yrittivät kytkeä Persian dualismia kristinuskoon. Sellaista oppia nimitettiin gnastitsismiksi, ja sen puolustajat antoivat pirulle vielä enempi tietoja ja mahtavuutta kun sillä ennen olikaan. He selittivät, että piru on aineellisen luonnon luoja, ja itsenäinen alku-olio, joka ei häviä, vaan on hyvyyden kanssa yhtä voimakas ja alituisessa taistelussa. Sen ajatuksen kautta kävi saatana mahtavammaksi, pelastustyö vaikeammaksi, autuus yhä saavuttamattomammaksi. Kun kirkkoherra Klemens Aleksandriasta vielä opetti, että kaikki ihmiset ovat pelastettuja ja pakenivat Jumalan luo, selitti jo pyhä Augustinus, että Jumala on lunastanut vaan harvat valitut, kun taas suurin osa ihmisiä joutuu perkeleen saaliiksi.

On suoraan mahdotonta muodostaa kokonaiskäsitystä siitä sekasotkusta, joka ensi vuosisatoina saatanasta heitettiin. Se oli kaikellaisten uskonlahkojen käsitysten sekasotku, palveltiin kristinuskon Jumalaa, pirua ja entisiä "pakanajumalia" yhtäkaaa.

Kirkkoisät selittivät, että piru alkuaan oli luotu hyväksi, mutta myöhemmin langennut ja puolustajineen viskattu helvettiin. Myöhemmin "todennettiin", että silloin kymmenes osa enkeleitä heitettiin helvettiin. Paitsi näitä, on yksi joukko "puolueettomia" enkeleitä, jotka katsovat syrjästä Jumalan ja pirun taistelua, siihen sekaantumatta.

Saatana kasvoi suuremmaksi. Pitkä on sen historia. Kun siitä rengas katosi, tuli toinen sijaan, kunnes pirun persona, elämä ja toiminta lopulta saivat yhtenäisen varman pohjan *keskiajalla*. Hän (Saatana) nousi mahtavuutensa huipulle juuri silloin, kun kristillinen kirkko oli mahtavimmillaan. Saatana oli kauhun ja tietämättömyyden tulos ja keskiaika oli kauhun ja tietämättömyyden aikaa. Piru oli sankari, valtiasta, jonka edessä maailma vapisi pelosta. Ihmiset unohtivat Jumalansa ja uhrasivat voimansa, tietonsa ja elämänsä taistelussa perkelettä vastaan. Koko Euroopassa muodostui yleinen järjen sekaannus, jonka vertaa laajuudessa ja kestävyudessa ei ole nähty.

Usko perkeleeseen oli syvään juurtunut ja se oli katooliselle kirkolle edullista. Se merkitsi kirkon mahtavuutta, ja sen kautta rajatonta rikkauksien kokoomismahdollisuutta kansaa nylkemällä ja rosvoamalla. Mitä ei tehty rakkaudesta Jumalaan, se tehtiin pirun pelosta. Saatanallinen hirviö loihdittiin uskovaisten silmiin. Saatana-nimen toisti pappi joka lauseessa, sitä muistutti rippi-isä puheissaan ja se oli lukemattomien legendojen sankari.

Kaikki suut ja kynät toimivat pirukuvauksia laatien. Niin kasvoi laaja yksityiskohtainen piru-historia, jota osittain käsittelemme seuraavissa kappaleissa.

Pirun personallisuus.

Alhaisella kehitysasteella olevien ihmisten on vaikea kuvitella olentoa ilman ruumista.

Siksi kuvittelivat he henkiä, ellei juuri ihmisten muotoisia, niin ainakin tulena, savuna, tai sumuna. Muinaisajan Jumalat ovat kaikki ruumiillistuneita olentoja, tarvitsivat syödä ja juoda sekä muitakin ruumiillisia elämisvälineitä.

Kirkkoisät uskoivat, että myös pirulla oli ruumis ja oli jo silloin kun se oli enkelinä, mutta lankeemisen jälkeen kävi ruumis tiuhemmaksi ja painavammaksi. Mutta se on vielä köykäisempi kun ihmisen ruumis, jotta se voi esiintyä näkymättömänä. Toisella vuosisadalla vertaili Fatsian pirua ilmaan tai tuleen, 7:llä vuosisadalla selitti Isidor Sevillostä, että pirun ruumis on kuin utukuva.

Koska pirulla oli ruumis, tarvitsi hän ihmisellisiä elämisvälineitä, m. m. ruokaa. Siksi selittivät Origenes Tertullianus, Antenagoros, Johan Kultasuu y. m., että piru ahneesti nieleksi pakanain uhrisavua ja höyryä. Sellainen "portsuuni" ei riittäisi ihmisille, mutta pirulle se riitti.

Eräät juutalaiset rabbit selittivät, että piru elää savusta ja vesihöyrystä, mutta on ahne verelle. Eräs saksalainen satu kertoo pirun syövän kärpäsiä.

Kansa kertoo vanhoista ja nuorista piruista, eräät selittivät, ettei piru vanhene, eikä kuole, toiset taas, että piru voi kuolla kuten ihminen. Pirut voivat myös sairastua! Se tunnustus puristettiin noidilta kidutuksia, pirun sairastaessa oli noitien valvottava sairastuoteen ääressä!

Yleisen luulon mukaan, on pirulla ihmisen näköinen ruumis, eikä se ole ihme. Ihminen loi Jumalan omaksi kuvaksensa, miksei myös pirua samoin? On sentään hiukan eroa pirun ja ihmisruumiin välillä, ja se ero tuli syntiinlankeemuksessa, jossa pirulta meni alkuperäinen jumalainen kauneus ja hänestä tuli kamalan suuri ja ruma ihmisen ja Jumalan sekasikiö, jonka kuvaamiseen kirjailijat ja maalarit ovat

taitoja käyttäneet. Pirusta on tehty niin hirmuisia kuvia, että kyllä hän itsekin hämmästyisi jos sattuisi kuvansa näkemään. Keskiajalla tunnettiin juttu maalarista, joka oli kuvannut pirun liika rumaksi. Tästä vihastui piru niin, että töyttäsi maalarin alas telineiltä. Tämä olisi kuollut, ellei Jumalan äiti olisi tarttunut putoavaan kiinni ja pelastanut hänen henkensä siitä hyvästä, että hän oli maalannut Jumalan äidin erittäin kauniiksi.

Useat tiesivät kertoa nähneensä pirun. Pyhä Antonius näki hänet niin suurena, että pää ulottui pilviin, toisen kerran oli piru musta ja vain lapsen kokoinen. Mustaksi selitettiin piru jo ensimmäisillä vuosisadoilla j. Kr., joka johtui siitä, kun kristinusko levisi ensin valkoihoisten keskuudessa. Luonnollista oli pirun kuvittelemisen jättäjäiseksi, kaikkien kansojen muinaistarujen jättäjäisethän olivat pahoja. 7:llä vuosisadalla oleva satu kertoo pirulla olevan sata kättä ja jalkaa, sellaisena näki pirun pyhä Brigitta 1,400-luvulla.

Danten Lusifer on kolme naamainen. Dante ei ole ainoa joka keskiajalla yritti kuvata pirua sellaisena. Keskiajalla kuviteltiin Jumala ihmiseksi, jolla oli kolme naamaa. Koska kolmiyhteinen Jumala oli perkeleellisen kolminaisuuden vastakohta, jossa oli kolme ominaisuutta, niin oli luonnollista, että Jumalan ja perkeleen kuvailemisessa vallitsi sama sääntö. Kolmiyhteisellä perkeleellä oli kuvissa väliin kruunu, väliin oli se ilman, väliin oli hänellä miekka ja valtikka, väliin oli hän ilman niitäkin.

Mitä enempi piru-pelko kasvoi, sitä kamalammaksi muodostui piru, kunnes viimein kuviteltiin hänet mustaksi enkeliksi, jolla oli karvainen ruumis, yölepakon siivet, kaksi tai useampia sarvia, pitkät terävät korvat, pitkät kynnet ja kaviot jaloissa. Sitä kuvaa vielä täydennettiin, selitettiin, että pirulla on härän sarvet ja aasin korvat, ja pitkä häntä, vihdoin vielä käärmeen pää ja hanhen jalat.

Vielä ei ollut ihmisten mielikuvitus lopullaan. Uskottiin, että pirulla on vain etupuoli ruumista ja tyhjä sisältä kuin mätä puu. Takapuoli on laiskottelemisesta mädännyt ja pudonnut pois. Pyhä Fursea näki kerran suuren joukon piruja joilla oli pitkät kaulat ja vaskikattilan tapaiset päät ja syöksivät suustaan tulta. Pyhä Brigitta näki ilmassa pirun, jolla oli sepänpalkeet päässä, korvat olivat pitkät, käsivarret kuin käärmeet, sääret kuin kepit, jalat kuin haat.

Keskiajan piru oli mahdollisimman ruma, mutta siitä on poikkeuksia; eräässä latinalaisessa raamatussa, 10:llä vuosisadalla, jota säilytetään kansalliskirjastossa, löytyy kuva Jobin historiasta. Siinä ei Saatana ole ruma, sillä on vielä enkelin siivet ja hiukan kalvennut pyhyiden loiste kasvoillaan. Jaloissa on kaviot ja vasemmassa kädessä tulella täytetty malja. Eräässä ranskalaisessa tarussa 12-vuosisadalla kerrotaan kauniista pirusta, jolla on leveä suu ja kovera nenä. Folignon piispa Frezzi tapasi helvetissä sattumalta kauniin pirun. Pirut voisivat muuttaa muotoaan, eikä löydy yhtään ruumiin muotoa, jota eivät pirut olisi käyttäneet, voisivatpa esiintyä tarpeen mukaan kauniilla ulkomuodollakin.

Useasti näkivät kirkon miehet pirun jonkun muinaisajan Jumalan näköisenä, kuten Jupiterin, Merkuriuksen ja Baccuksen y. m. Kielitieteilijä Bilgardo näki joukon piruja klassillisten kirjailijain Virgiliuksen ja Horation muodossa.

Lukuisia juttuja kerrotaan pirun ilmestymisestä kauniina neitona, tai lähimpänä tuttavana tai sulhasena. Kerran tuli piru komeana ritarina pyhän Kunigunden makuuhuoneesta. Taas kerran meni hän Natsaretin piispa Sylvanuksen muodossa erään kauniin naisen luo ja löydettiin sängyn alta (!) Canterburyn Tuomas kertoo, että hän v. 1258 näki joukon piruja tanssivan kauniina nunnina lähellä Kölniä.

Hyvin usein ilmestyi piru eläinten muodossa, yksin kärpäsinä ja sääskinäkin. Siksi sisältää eräs vanha kirkkokäsikirja rukouksen saastaisia eläimiä vastaan. Keskiajalla annettiin sellaisia eläimiä oikeuden käsiin, joissa arveltiin pirun majailevan. 1474 oli Baselin maistraatin edessä pirullinen kukko, joka oli — muninut. Kukko tuomittiin elävänä poltettavaksi. Elottomina esineinäkin esiintyivät pirut. Eräs mummo luuli nielleensä pirun salaattilehtenä sisäänsä.

Mutta vielä ihmeellisempää! Piru esiintyi Jumalan, Jeesuksen ja neitsyt Marian haahmossa.

Vielä esiintyi piru kuolleiden ihmisten muodossa. Cesario kertoo pirun ilmestyneen kuolleen papin haahmossa ja laulaneen.

Kun keskiajalla joku ihminen kuoli ja vielä liikkui sen jälkeen, oli se pirun elkeitä ja "kuollut" haudattiin usein elävänä. Meidän aikana on jo senverran taikauskosta vapauduttu, että moni ihminen pelastuu joutumasta elävältä haudatuksi.

Pirujen lukumäärä, arvoluokat ja sisäinen järjestys.

Piruja oli suuri joukko. Puhe pirusta yksilönä tarkoittaa päämiestä, tai koko pirusukua. Kokonaisuudessaan on piruja erään teologin mukaan 10,000 biljoonaa.

Siitä joukosta riittää niitä jokapaikkaan. Niillä on vapaus kuleksia ympäri tuomiopäivään asti, sitten on heidän mentävä helvettiin, josta eivät enään pääse. Niitä onkin joka paikassa, on metsäpiruja, vesipiruja j. n. e.

Jokaisella pirulla on erikoistehtävä, jossa se on spesialisti, yksi on yhdessä ammatissa taitavampi, toinen toisessa. Kaikki pirut eivät ole yhdenarvoisia. Ei — niiden keskuudessa on "arvo-jako". Pirujen päämies on Luukkaan mukaan Belsebub, vaikkakin on erimieltä siitä onko päämies Saatana tai Lusifer. Dante on niistä kolmesta tehnyt yhden, toiset väittävät, että ne kaikki ovat itsenäisiä piruja. Kukahan on oikeassa?

Pirujen virka-arvoista puhuvat m. m. Eenokin kirja, sekä pyhä Tuomas, selittämättä kuitenkaan yksityiskohtaisesti, mainitsevat kuitenkin niiden "valtakunnassa" olevan ylä- ja alaluokan.

Dante nimittää Lusiferiä tasavallan keisariksi. Maailma on muka jaettu kolmeen osaan: Taivaan valtakunta ylhäällä, helvetin valtakunta maan alla ja ihmisten valtakunta maan päällä, — joka vielä nyt on kirkon opin perustana.

Myöhemmin järjestettiin oikein saatanallinen "hovijärjestys". Johannes Faustin, (jonka kamalan historian Göthe otti aineekseen) noitakirjassa kerrotaan, että helvetin kuningas on Lusifer, apulaiskuningas on Belial, Saatana, Belsebub, Astaroth ja Pluto ovat sijaiskuninkaita! Mefistofeles ja 6 muuta — ruhtinaat, 5 ministeriä ja yksi valtiosihtööri, ja joukko alempia virkamiehiä. Toisissa sellaisissa kirjoissa kerrotaan vielä kreiveistä, herttuasta j. n. e., sekä legioneista alamaisista.

Pirujen ominaisuudet, tieto ja valta.

Pirut ovat luontonsa puolesta sotaisia henkiä ja heidän sotaväkinsä on taivaan sotaväen vastapaino. Antiokian pyhän Marian kertomuksen mukaan ajaa pirujen ruhtinas vaunulla öisin ympäri ja hänen seurassaan joukko sotaväkeä ja lisää Pietari: kunniallinen täysissä sotatamineissa.

Saatanallisen kuningashovin metsästysseurueet kulkivat samoin öisin metsästysretkillä ja repivät puita juurineen ylös ja tekivät muita ilkeyksiä.

Kristuksen syntymästä ja lunastustyöstä on, kirkkoisien mukaan, pirulla vaillinaiset tiedot, joten piru pettyi, kun hän osaltaan aiheutti Jeesuksen kuoleman, siis kaivoi itsellensä kuoppaa.

Luonnon salaisuuksia väittivät toiset pirun tuntevan, mutta ihmisten sieluelämästä taas väitetään sillä herralla olevan vaillinaiset tiedot, mutta teologi Aquinon Tuomas väittää pirun tuntevan ihmisten ajatukset.

Honarius Augustodunensis († 1130) selitti, että piru tietää vain ihmisen pahat ajatukset, ei hyviä. Se on totta, että monta pyhää miestä, jotka näkivät vaivaa pirujen ulosajamisessa lähimäistään, joutuivat saamaan pitkän nenän, sillä vihtahousu näytti heille heidän oman "syntirekisterinsä" myös "ajatussyntineen".

Mutkikas on myös kysymys: tietääkö piru tulevaisista tapahtumista? Toiset ovat kielteisellä kannalla, sillä "eihän Jumala voi sallia, että piru tietää ennakolta, mitä hän aikoo tehdä". Jos pirut olisivat tienneet tulevaisuudesta ja olleet kaukonäköisiä, eivät ne olisi taivaassa tehneet ajattelematonta kapinaa ja siten aiheuttaneet itselleen taivaasta häätöä! Eivät hyvät enkelitkään tiedä enempää kuin Jumala heille suvaitsee tietoja antaa.

Toiset väittävät, että pirut ennustavat tähdistä.

Pirut olivat mestaria tieteissä ja senpävuoksi keskiajan kirkonmiehet pitivät tieteitä perkeleellisinä ja polttivat tieteilijöitä elävänä. Filosofiasa ovat pirut heikkoja, mutta raamatun selittämisessä mestareita, ovat näet esittäneet Jumalan hengellä täytetyitä kirkonmiehet sellaisia kysymyksiä raamatusta, etteivät nämä ole voineet vastata.

Piru väitteli myös Lutheruksen kanssa, niin kerrotaan, ja Luther hävisi.

Cesar kertoo pirusta joka oli taitava asianajaja.

"Tieto on valtaa", niinpä pirukin omasi tietoja, siis valtaa; vaikka hän tappelussa Mikaelin kanssa kärsi tappion ei hän siitä ollut millänsäkään, vaan taistelee edelleen ja vaikka Kristuksen kehutaan hänet voittaneen, niin jäi hänelle aseet käsiin.

Luonnon aineista on tuli pirulle mieluisinta — tulesa on hän kuin kotonaan. Jumaluusoppineista toiset väittävät pirun voivan (Jumalan sallimuksesta kyllä!) panna ukkosen jyrisemään, salamat liekkimään, tehdä sadetta, nostaa myrskyjä ja rajuilmoja. Myrskyn ulvonta on pirujen ulvomista. Revontulet synnyttää muka piru, samoin tulivuorten purkaukset ja maanrepeämät, joiden kautta piru meni kotiaan helvettiin!

Monet kasvit ovat pirulle mieleisiä, samoin hiilet ja tuhka, mutta kynsilaukka ja suola vastenmielistä, siksi suolanlukemisella ajettiin piruja pois eläimistä ja ihmisistä, Suomessakin[1]. Kilpikonna oli pirun uskollinen palvelija, mutta kukko itsepäinen vastustaja.

[1] Suomentajan muistutus.

Ihmisten ja eläinten taudit, sodat, rutot, kapinat, huonot kuninkaat y. m. olivat pirun lähettämiä (Jumalan sallimuksesta taaskin).

Piru on myös taitava käsityöläinen, mutta halveksii likasia töitä on taitava rakennusmestari. Vanhassa maailmassa löytyy joukko pirun rakentamia torneja, valleja, siltoja, vesilaitoksia ja — kirkkoja. Englannin ja Skotlannin rajalla löytyvä muuri on pirun rakentama, samoin Schöllenin silta Sveitsissä, Tonavan silta Regensouraisissa, Rhonen silta Avignonin lähellä ovat "pirunsiltoja". Piru on tehnyt Kölnin ja Aachenin kirkkojen piirustukset, sekä Grönlandin luostarin Englannissa. Normandiassa löytyy St. Michaelin kirkko, joka on pirun rakentama. Suuria kalliolohkareita kantoi piru paikasta toiseen.

On lisättävä, että piru voi vaan yöaikana tehtäviään suorittaa, päivänkoitto hänet työmaaltaan karkotti.

Piru kiusaajana.

Saatana on ainaiseksi menettänyt osansa taivaassa. Siksi hän koittaa mahdollisimman suuressa määrin valtakuntaansa helvettiä kansoittaa. Se käy päinsä kiusaamalla ihmisiä "syntiin" josta Jumala rankaisee ikuisella helvetin tulella. Siihen täyttää hän kaiken tarmonsä ja se onkin monipuolinen toimi tuo kiusaaminen.

Elää maailmassa syntiä tekemättä, on yhtä mahdotonta, kun hypätä mereen ja jäädä kastumatta, uskonnollisen katsantokannan mukaan. Sen tietää piru, eikä hän jätä pienintäkään kiusaamistilaisuutta käyttämättä. Ja uskottiinhan, että jokaisella ihmisellä on suojelusenkeli mukanaan, mutta myös pirun enkeli.

Yöaika oli kiusaamiseen soveliain, sillä ihminen nukkuessaan oli pirulle alttiimpi kuin päivällä. Siksi Pacomius makasi istuallaan ja rukoili Jumalaa pitämään hänet hereillä.

Eri ihmisiä kiusasi piru eri tavalla: Seuraavat "kiusaamisjutut" ovat omiaan valaisemaan pirun taitavuutta pääammatissaan:

Nälkäiselle Hilariolle toi piru runsaasti katetun ruokapöydän eteen. Antiokian näyttelijättärelle Pelagiolle toi piru joukon jalokiviä, sormuksia, kaulakoristeita y. m., mutta ne katosivat äkkiä.

Viettelämisen osottaissa tehotuutta, käytti piru pelotusta. Niinpä kun Hilario saarnasi, ilmestyi hänen silmiensä eteen joukko kiljuvia petoja, kettuja, hanhia, jalopeuroja, gladiaattoreita ja kuolleita ihmisiä. Eräänä yönä kuului lasten parkumista, lampaiden määkimistä, jalopeurain kiljumista ja vihdoin sotilasleirin elämää. Kuun valossa näki hän tulisten hevosten vetämät vaunut tulevan kohti.

Useille pyhille miehille ilmestyi piru kauniina naisena, ja harvat saattoivat kiusausta vastustaa.

Erään yksinäisen erakon asunnolle tuli kaunis nainen ja pyysi yösijaa, munkkierakko otti hänet majaan. Nainen vietti munkin, joka luuli olevansa maailman hurskain mies, niin pitkälle, että tämä rakastui naiseen silmittömästi ja oli juuri aikeissa harjoittaa sukupuoliyhteyttä, kun nainen kiljasi kamalasti ja katosi äkkiä. Hurskas mies jäi hyvin epämiellyttävään asentoon — —

Senjälkeen alkoi erakko epäillä pyhyyttään, palasi ihmisten ilmoille ja alkoi tehdä syntiä ja — joutui kai helvettiin!

Pyhiä naisia kiusasi piru nuorien kaunisten miesten haamussa.

Kun piru ei voinut muuta tehdä, synnytti hän yöllä siemenvuotoja, (jotka ovat luonnollisia, mutta kristinopin mukaan syntisiä) ja ne tapahtuivat sukupuoliyhteydestä nähtyjen unien yhteydessä.

Munkki Heronin luo tuli piru Jumalan enkelin muodossa ja käski hänen hypätä kaivoon näyttääkseen uskollisuuttaan Jumalalle. Munkki teki sen ja oli menettää henkensä, mutta toiset ehtivät apuun.

Kiusausretkille lähtiessä saivat pirut päälliköltään neuvoja. Sitä varten pidettiin kokouksia. Sellaisen kokouksen kertoo Gregorius Magnus nähneensä entisessä Apollon temppelissä.

Toisen kerran eräässä Jumalan temppelissä näki papin poika sellaisen kokouksen.

Saatana istui valtaistuimella, ja pikku piru tuli kumartaen hänen eteensä. Saatana kysyi:

"Mistä tulet, ja mitä olet tehnyt?"

"Olin siellä ja siellä maalla, ylytin sotaan ja vuoti paljon verta."

— Kuinka pitkä aika kului siihen?

— 30 päivää.

— "Niin kauan!" huudahti Saatana antaen voimakkaan kepiniskun pirulle.

Tuli toinen.

— "Missä olit ja mitä teit?"

— "Olin merellä, nostatin myrskyn ja upposi laivoja ja ihmisiä hukkuu."

— "Paljonko kului aikaa?"

— "20 päivää."

— "Liika paljon!" huusi Saatana ja rankaisutti pirua.

Tuli kolmas ja kertoi häissä kiihottaneensa ihmiset tappelemaan, useat saivat surmansa niiden mukana sulhanen. Se 10:ssä päivässä.

— "Viekkä pois!" huusi Saatana ja antoi hänet pyövelille.

Neljäs kertoi:

— "Olin korvessa ja kiusasin erakkoa 40 vuotta ja vasta viime yönä sain hänet kiusatuksi haureuteen".

Saatana suuteli pirua ja pani hänet valtaistuimelle, sanoen:

— "Olet tehnyt paljon, olet kunnon mies!"

Kuten näkyy, oli kiusaaminen vaivaloista työtä, mutta harvat ihmiset kiusauksen kestivät, siis suurin osa joutui helvettiin, jossa Jumala heitä piinaa, kun ensin on sallinut perkeleen kiusata heidät syntiin.

Pirun kepposet ja urotyöt.

Piru ei ollut yksin kiusaaja; hän oli myös järjestelmällinen kiduttaja ja valehtelija. Eräs keskiajan kirjailija kertoo pirun menneen Kretan saarelle, ja luvanneen viedä sikäläiset juutalaiset luvattuun maahan. Hän vei juutalaiset laivalla merelle ja hukutti ne.

Jos Saatana teki jotakin hyvää ihmisille, muuttui se pian päinvastaiseksi. Rahat, joita piru jakeli, muuttuivat puunlehdiksi, jalokivet hiiliksi, ruoka-aineet hiekaksi tai lannaksi. Prodentius oli oikeassa nimittäessään pirua taskuvarkaaksi.

Saatana huvitteli tekemällä ihmisille kepposia. Hän teki kaikellaisia ilkeyksiä pyhille ihmisille, paljasti heidät yöllä, sammutti kynttilöitä rukouksen aikana, likasi ruoka-astioita y. m. teki Benedikten oppilaille mahdottomaksi nostaa erästä kiveä luostarirakennuksen seinään. Hullunkurisinta lienee se, että piru köytti yhteen sukupuoliyhteydessä tapaamansa miehen ja naisen.

Usein hävittivät ja rikkoivat pirut kuolleita esineitä.

Toisille pyhille miehille piru laittoi ruumiillisia tuskia. Ramnaldon jalkojen päällä istui piru joka yö ja

piteli hartioista pyhää Ägidiusta, toisia se kivitti ja solvasi (ei kerrota nostivatko kunnianloukkausjutun) toisia pieksi iäkseen vaivaseksi, yrittäpä heittää eräitä jokeen. Mitä kärsikään pyhä Christine Stammelnista, jota 200,000 pirua kiusasi?

Eipä jättänyt piru kuolevaakaan rauhaan, vaan kiusasi viimeiseen hengenvetoon, täyttäen kuolevien huoneet kuten esim. Ludvig Hurskaan, jonka viimeiset sanat olivat: "Ulos, ulos!" Tarpeen olikin v. 1512 ilmestynyt Dominiko Camanican kirja "Kuolemisen taito".

Vieläpä menivät pirut ihmisten sisälle ja silloin oli ihminen pirun oma, jos piru oli päässyt sisään, sitä ihmistä tanssitti piru aivan pillinsä mukaan. — Tavallisesti meni piru suusta sisään, ellei muistanut tehdä ristinmerkkiä kun nautti jotakin.

Eräällä lapsella oli jano. Piru tuli ihmisenä ja antoi lapselle juoda. Lapsi joi tekemättä ristinmerkkiä suun eteen. Piru meni sisään. Alkupuolella kerroimme mummosta, joka nieli pirun salattilehtenä. Toisilla ihmisillä oli piru jo syntymästä asti sisässä, nimittäin kastamattomina perisyntynissä syntyneillä ihmisillä. Kasteessa lensi piru lapsen suusta ulos.

Luukas kertoo: eräässä ihmisessä oli 6,666 perkelettä, jotka pyhä Fortunato ajoi ulos. Pyhä Ubaldo ajoi eräästä ihmisestä 400,000 perkelettä ulos. Onpa sattunut, että yksi ainoa piru on ollut useassa ihmisessä. Evankelistat kertovat langettavatautisissa pirun asuneen.

Ihmiset, joissa asui piru, erosivat monessa suhteessa tavallisista ihmisistä. Historioitsija Teodoretta (500 luvulla) kertoo naisesta, joka söi 30 kanaa päivässä. Piru vei toisilta makuaistin, jotta he söivät kaikellaisia sotkuja. Toisille teki ruuan vastenmieliseksi. Pirut pakottivat "asunnokseen" ottamansa ihmisen tekemään kaikellaisia hassunkurisia temppuja, syöksemään suustaan tulta, haisemaan pahalle, lentämään m. s. Toista pakottivat pirut valehtelemaan, väliin tottakin puhumaan, kuten katolisuuuden aikana kerettiläisiä inkvistittoreille ilmiantamaan ja "salasyntejä" paljastamaan. Pirun riivaamat olivat toisinaan iloisia, toisinaan surullisia, joskus taas ennustelivat tulevaisia asioita.

Luostarin asukkaat, nuo pyhät, näyttivät olleen piruille mieluisia "asuntoja". Laudeenin Ursullalaisten luostarissa (17 vuosisadalla) menivät pirut sisar Giovanna degli Angelin sisälle ja sitten kaikkiin 70:een nunnaan. Vuonna 1490 menivät pirut Belgiassa Querzyn luostarin nunnien sisään ja olivat siellä monta vuotta. 1,124 menivät pirut Norbertin luostarin munkkeihin[1]

[1] Pirukohan heille lapsia synnytti, joita sitten tappoivat kätkivät kellareihin ja kaksinkertausten seinien väliin? Suom.

Itse eivät ihmiset voineet vapautua sisässään asuvista perkeleistä ja sentähden oli pirujen ulosajo (Exorzismi) tuottavana ammattina, joka kirkon puolelta järjestettiin varsinaisten Exorzistien toimeksi.

Nykyaikana ei pirujen ulosajajilla enää ole mitään tehtävää. Sen suorittavat nyt lääkärit, ja yhä kehittyvä lääketiede on karkottanut "pirut" ihmisistä ainaiseksi.

Piru vihollisena.

Piru on ihmisen alituinen väsymätön vihollinen. On vaikeaa nykyajan ihmisten käsittää, minkälaista oli ihmisten elämä keskiajalla, jolloin pirut häntä alituisen ympäröivät, ja joka paikka — ilmakin — oli niin piruja täynnä, että se oli vallan tomupilven tapainen. Ne tunkivat jokapaikkaan, ei ollut sellaista säiliötä, missä olisi mikään voinut olla pirulta rauhassa. Eräs pappi joi kallista samppanjaa. Piru lensi karpäsenä lasin reunalle. Pappi ajoi sen pois, mutta samassa lasi putosi permantoon ja kallis juoma meni hukkaan. Kaikki pienimmätkin vastukset olivat pirun töitä. Onneton Bikalmus pelkäsi niin piruja, ettei tiennyt mitä olisi puhunut kun pelkäsi puhuvansa pirun yllytyksestä pahaa. Hän se oli, joka kuuli mitä pirut kokouksessaan päättivät — ne kun puhuivat huonoa latinaa. Eräs munkki kertoi, että messunajalla satoi perkeleitä niin, että luostarin piha lainehti. Juutalaiset rabit selittivät, että ihmisellä on 10,000 perkelettä kummallakin puolella. — Keskiajalla oli niitä joka ihmisellä enempi, niitä kun oli jalkojen alla, pään päällä, sivuilla, etu- ja takapuolella ja ilma aivan kohisi perkeleitä. Suurissa, synkissä korpiloissa, metsäjärvisissä, vuorilla, kirkkojen ja linnojen raunioissa oli eniten piruja. Rippi-isä Peregrina näki eräässä metsässä lauman perkeleitä, jotka huusivat: "Mitä sinä täältä haet? Tämä metsä on meidän, jossa harjottelemme pahaa tekemään!"

1,300-luvulla oli Kaledoniassa korkean vuoren huipulla pohjaton järvi, josta kohosi linna, missä asui piruja. Jon d'Argirone ajoi piruja pois Etnan vuorelta ja pyhä Eudberg Farnen saarelta. Ei mikään estänyt piruja tunkeutumasta huoneisiin, kirkkoihin ja luostareihin, jotka viimeainitut juuri olivatkin perkeleiden pesäpaikkoja. 4:nnessä vuosisadalla näki Makarius pirut pieninä, mustina lapsina hyppelevän linnassaan. Kuten Jumalakin, oli piru jokapaikassa läsnäoleva. Jumalanpalvelusten ajalla

pirut alitukseen kiusasivat pappeja ilkeyksillään, kiljuivat ja mörisivät, laittoivat urut epäkuuntoon, sekottivat laulun säveliä y. m. s.

Joskus huomasiivat papit, että kirkko oli piruja täynnä, esiintyivätpä ne pappeinakin ja ripittivät ihmisiä. Erääseen kirkkoon tuli piru pappina, jolle prinssi Henrich tunnusti syntinsä, kuten ainakin rippi-isälle. Piru ei antanutkaan hänelle syntiä anteeksi, vaan julisti hänet pannaan.

Lukemattomat ovat pirun urotyöt. Huonot tavat, huonot lait, ylellisyysnäytelmät, raha — kaikki on pirun keksintöä. Näyttelijät, teatterit, tanssijat y. m. ovat pirun palveluksessa — — — Viattomat huvituksetkin ovat "perkeleellisiä!"

Sellainen vihollinen oli ihmisillä ja sitä pelättiin keskiajalla enempi kuin Jumalaa — niin, piruhan oli silloin mahtavampi kuin Jumala. Europa oli suuri hullujen huone ja perkele oli sen päätirehtööri. —

Pirun rakkausseikkailut ja lapset.

Ollessaan alitukseen ihmisten kanssa tekemisissä, eivät pirut jättäneet tilaisuutta käyttämättä, mennäkseen myös ihmisten kanssa naimisiin. Sellaisesta avioliitosta syntyneillä lapsilla oli pirulliset ja ihmiselliset ominaisuudet sekasin. Ihmiset usein erottivat sellaiset pirun lapset keskuudestaan; he niitä pelkäsivät.

Miten voisivat pirut siittää? Sen päättivät uskovaiset raamatusta, jossa kerrotaan, että Jumalan pojat naivat ihmisten tyttäriä ja niistä avioliitoista ne muinen kuuluisat miehet syntyivät. Niitä pidettiin ehdottomasti perkeleinä. Eri mieliä oli sittekin ja teologit vaivasivat päätään kysymyksen ratkaisemisessa ja tutkimisessa. Kabbalistit[1] opettivat, että pirut menevät keskenään naimisiin ja jatkavat sukua, kuten ihmiset. Saksassa kertoo kansa pirun isoäidistä, jolla on 900 päättä ja Italiassa tunnetaan pirun äiti. Juutalaiset rabbit kertoivat Samuelin neljästä vaimosta, jotka olivat lukuisan piruperheen äitejä. Kreikkalainen Mikael Phello, Bithynian luostarin munkki 1,100 luvulla, vakuutti varmuutena, että piru on siitoskykyinen. Toiset, esim. teologi Tuomas Aquinalainen selitti, ettei piru voi siittää, mutta tunkeutumalla miehen siemeneen, voi piru vaikuttaa naiseen. Turhaa oli epäillä, josko Jumala salli pirun sukupuoliyhteyttä kristittyjen naisten kanssa, sillä Jumala antoi pirulle monia muitakin etuoikeuksia, miksei sitäkin. —

[1] Kabbala, juutalaisten uskontodogmi keskiajalla, jonka tuntijat olivat kabbalisteja.

Kansa uskoi kun sille papit sanoivat, että piru on siitoskykyinen ja synnyttää lapsia.

Pirut olivat miehiä ja naisia, mutta enimmäkseen miehiä, ei tiedetä miksi. Canterburyn Tuomas kertoo ristittäessä usean naisen tunnustaneen, että he olivat raskaana pirulle. Pyhä Bernhard kertoo eräästä perin hävyttömästä pirusta, joka makasi useita vuosia erään rouvan kanssa, huolimatta siitä, että rouvan "onneton" aviomies makasi myöskin samassa vuoteessa.

Ei ollut leikintekoa, kun piru rakasti naista. Tuomas Washington, S:t Albanian munkki, (eli 1440 luvulla) kertoo työstä, jonka piru raiskasi ja tappoi. Tytön ruumis haisi kamalasti. Cesar kertoo rouvasta, joka tuli mielipuoleksi kun valkopukuinen piru häntä halasi. Erään naisen kanssa eli piru yhdyselämää 25 vuotta! — Sylvian piispa Belagio, joka 1332 kirjoitti kirjan "kirkon kyyneleistä", kertoo nunnista, jotka vapaaehtoisesti menivät pirujen kanssa naimisiin, — Tunnettuahan on, miten noidat olivat pirun rakastajattaria — josta protestanttisen kirkon raat noitavainot,

Naispiru tuli ja suuteli erästä "kääntynyttä" miestä ja hän heti sairastui ja kuoli. Kerran rakastui piru papintyttäreeseen. Isä lähetti tyttärensä pois kotoa, toiselle puolen Reiniä. Piru sen huomattuaan, tuli papin luo ja kiljasi: "Kirottu pappi, kun olet vienyt vaimoni!" antaen papille sellaisen iskun rintaan, että hän parin päivän päästä kuoli.

Paljon oli pirulla lapsia. Gootilamen historioitsija Jarolanus (6:nnessä vuosisadalla) vakuutti, että hunnit[1] olivat kaikki pirun lapsia.

[1] Hunnit, Mongolisukuinen heimo, joka 4:llä ja 5:llä vuosisadoilla tunki Eurooppaan.

Keskiajalla vallitsi luulo, että epäsikiöt, tai vialliset lapset olivat pirun töitä. 1265 tunnettiin Toulonissa nainen, jolla oli lapsi pirun kanssa. Sillä lapsella oli kanan pää ja käärmeen häntä. Historioitsija Mathien Paris (1250), kertoo pirun lapsesta, joka 8 kuukaudessa kasvoi 18 vuotiaan kokoiseksi. Pirun vanhin poika oli Kain — ensimmäinen murhaaja. Rabbit vakuuttivat, että Eva oli pirun kanssa sukupuoliyhteydessä. Hunnien kuningasta Attilaa pidettiin pirun lapsena, samoin goottien kuningas Teodorich oli pirun poika, jota todisti se, että hän sylki tulta ja meni elävänä helvettiin —

isänsä luo.

Kertomus ennustaja Merlinistä on huvittava, sillä se tarjoaa yksityiskohtaisia luonnekuvauksia kysymyksenalaisessa asiassa.

Kristuksen lunastustyö ei antanut Saatanalle rauhaa. Hän mietti keinoja, saavuttaakseen menetetyt valtansa. Vihdoin keksi hän keinon: Piti hankkia poika, joka menisi ihmiskunnan keskuuteen hänen puolestaan taistelemaan ja tekemään lunastustyön tyhjäksi. Helvetin yhteisillä voimilla tuhottiin eräs perhe, jonka kahdesta tyttärestä toinen vajosi prostitutsioniin, toinen oli säilynyt siveänä. Eräänä yönä unohti hän nukkumaan mennessään tehdä ristinmerkin ja niin kävi pirulle mahdolliseksi raiskata hänet. Ajan tultua hän synnytti pojan — isän näköisen karvaisine ihoineen. Lapsi kastettiin ja annettiin hänelle nimi Merlin. Saatana varusti pojan hyvillä lahjoilla ja Jumala lisäsi siihen vielä ennustustaidon. Mitä Merlin muuta tarvitsi? Kun hän kasvoi suureksi, suoritti hän ihmeellisiä tehtäviä ja ennusti tulevaisuudesta. Ei ikävöinyt isäänsä, vaan kirosi häntä. Kuoli — ei tiedetä miten ja milloin. — Otaksuttiin hänen päässeen taivaaseen!

Kummallinen on Robert Pirolaisen, lauluissa ja murhenäytelmissä tunnettu historia. Eräs normandialainen herttuatar, rukoiltuaan kauan Jumalalta lasta, kääntyi viimein pirun puoleen, joka kuuli rukouksen, ja herttuattaren syntyi poika Robert, joka lapsesta saakka oli villi, puri imiessään äidin rinnoista nisät poikki, puukotti koulussa opettajaansa — oli 20 vuotiaana rosvojoukon päällikkö. Teki lukemattoman joukon kamalia rikoksia, murhia y. m. Tuli äitinsä luo, joka ilmotti hänelle salaisuuden, että piru oli hänen isänsä. Katui sitte syntejään. Lähti kristittyjen aatelisherrojen joukoissa sotaretkelle pakanoita vastaan Kristuksen valtakunnan puolesta, urhoollisesti taistellen. Kuoli kunnioitettuna ja — tietysti autuaana!

Näin meni pirun edelläkerrottu yritys myttyyn. Nyt koetti hän Antikristuksen avulla panna aikeensa täytäntöön. Niiksi katsottiin useita miehiä. Rooman keisari Neero oli Antikristus, samoin Muhammed II, sekä 1,300 luvulla Fredrik II. Kaikkina aikoina on Antikristusta odotettu ja sitä vastaan varustauduttu. V. 380 uskoi Taurin piispa Martin, että Antikristus on jo syntynyt, samoin Florensin piispa Bambert v. 1080. Paavi Inocentius VI:n ajalla määräsi eräs munkki Antikristuksen syntyvän 1365 ja Arnolfo eli Billanova ennusti sen syntyvän v. 1376. 1412 tiesi Vincenzio, että Antikristus todella on syntynyt. Inkvisitionikidutuksessa tunnustivat useat "noidat", että he olivat Antikristuksen kanssa tekemisissä (1900—1911) luvulla ovat useimmat Suomen papit vakuuttaneet, että sosialismi on Antikristuksen oppia ja sen levittäjät ja kannattajat Antikristuksia. (Niitä on siis jo useita miljoonia! Suom.)

Naispirut synnyttivät myös lapsia. Englannissa uskottiin aikoinaan, että Plantagenetien[1] suvun eräällä esi-isällä oli piru vaimona, ja sillä paljon lapsia.

[1] Hallitsijasuku Englannissa, Plantagenetit joista ensimmäinen astui Englannin valtaistuimelle v. 1154.

Flanderian kreivi Ralduinista kerrotaan, että hän metsässä kerran tapasi kauniin naisen, joka sanoi itsensä erään aasialaisen kuninkaan tyttäreksi. Kreivi meni hänen kanssaan naimisiin. Nainen oli piru.

Paitsi omia lapsia oli pirulla myös kasvatteja, joita hankki varastamalla tai muuten.

Eräs tyttö Englannissa 1200 luvulla tuli raskaaksi ja pakeni kotoaan, peläten vanhempiaan. Hänen kulkiessaan yksin metsässä, nousi ankara myrsky. Tyttö, rukoiltuaan Jumalaa turhaan, kääntyi Saatanan puoleen, joka ilmestyikin nuorukaisena ja sanoi tytölle: "Seuraa minua!" Nuorukainen vei tytön erääseen lammasnavettaan, laittoi oljista sijan, ja meni hakemaan ruokaa. Kyläläisistä pari kulki ohi ja näkivät synnytystilassa olevan naisen ja menivät ilmottamaan papille ja muille kyläläisille. Tällä välin palasi piru ruokineen ja tyttö söi. Sitten tyttö synnytti ja piru teki tehtävänsä kuten tottunut kättilö. Kun paikalle saapui pappi ja joukko ihmisiä, otti piru lapsen käsivarsilleen ja katosi.

Toisen tapauksen kertoi Benedikte munkki Walter von Boiney († 1236): Erään Jumalaa pelkäävän pariskunnan isässä kiihotti piru vastustamattoman himon — heillä oli jo paljon lapsia ja olivat luvanneet Neitsyt Marialle, että ovat ilman. Kun kiusaus kävi ylivoimaiseksi huudahti mies: "Jos lapsi syntyy, niin annan sen pirulle!" Lapsi syntyi, kasvoi ja oli kaunis. Kun lapsi oli 12-vuotias, ilmestyi piru ja sanoi vievänsä lapsen 3 vuoden päästä. Usein uudistettujen kysymysten jälkeen kertoi äiti lapselleen salaisuuden. Lapsi lähti yöllä kotoaan ja kertoi paaville asian. Ei paavikaan tiennyt mitä tulisi tehdä. Hän lähetti nuoren vaeltajan Jerusalemiin patriarkan luo, ei voinut hänkään muuta, kun lähetti lapsen edelleen erään erakon luo, jonne hän jäi. Piru tulikin omaansa hakemaan, mutta — ei saanutkaan. Pyhä Maria ajoi pirun joukkoineen pois.

Joskus on piru ostanut lapsia, ellei niitä varastamalla saanut.

Lahjoja otti piru, jos ne annettiin sydämestä.

Kerran joutui piru koronkiskurin matkatoveriksi. Eräs mies tuli heitä vastaan, taluttaen sikaa, joka ei tahtonut kulkea. "Vieköön sinut piru!" huusi mies. "Katsos, mies antaa sulle sian", huomautti koronkiskuri. "Ei hän anna sitä hyvästä sydäimestä", vastasi piru. Jonkun matkan päässä tuli vastaan joukko talonpoikia, jotka nähtyään nylkijänsä, koronkiskurin, huusivat: "Sinut saa Saatana viedä!" Piru sanoi koronkiskurille: "Nuo ihmiset lahjoittavat sydäimestään sinut minulle, sinä olet minun". Senjälkeen sieppasi piru koronkiskurin kainaloonsa ja katosi.

Liitot pirun kanssa.

Piru teki myös liittoja ihmisten kanssa, ollen aina hyvin varovainen, sillä hän oli tullut kokemuksiin, etteivät ihmiset pitäneet sanaansa, vaan petkuttavat häntä. Siksi vaati hän sopimukset kirjallisesti. Juttuja liitoista pirun kanssa ei puutu. Otamme tähän pari:

Senaattori Pretoriuksella (4:nnellä vuosisadalla) oli tytär, jonka hän oli päättänyt pyhittää Jumalalle. Se ei luonnollisesti ollut pirulle mieleen. Hän mietti keinoja sitä estääkseen. Herätti erään palvelijan sydämessä rakkauden korkeasukuiseen neitoon. Tämä ei arvellut häntä muuten saavansa kun kuului "alempaan säätyyn", vaan meni erään noidan luo joka opasti hänet pirun luokse. Palvelija tapasi pirun valtaistuimella ministeristönsä ympäröimänä. "Uskotko minuun?" kysyi piru. "Uskon", vastasi palvelija. Piru vastasi: "Te kristityt olette suuria pettureita; avun tarpeessa turvaudutte minuun, kun on joku etu kysymyksessä, mutta kun sen olette saavuttaneet menette jälleen Kristuksenne luo joka on hyvä mies ja ottaa teidät jälleen lampaittensa joukkoon. Jos tahdot minulta apua on sinun annettava kirjallinen sitoumus, että tulet minun kanssani helvettiin, ja että luovut kirkosta." Palvelija suostui. Sopimus tehtiin, ja piru lähetti pari sälliään sytyttämään senaattorin tyttären sydämessä rakkauden tulta palvelijaan. Tyttö rakastui palvelijaan ja pyysi isältään suostumusta avioliittoon, ja vihdoinkin saikin sen.

Pian huomattiin, ettei mies käy kirkossa, eikä ehtoollisella. Vaimo vaatii selitystä, ja saatuaan salaisuuden tietää, menee hän arkkipiispa Basiliuksen luo, joka vie hänen miehensä kirkkoon, ja kysyy, uskoko mies Jumalaan. Mies myöntää ja piispa rukoilee kolme päivää. Piru on kiukkuinen sopimuksen rikkojalle, näyttää sopimusta ja yrittää viedä hänet, mutta pappi yhä rukoilee ja vihdoinkin putoo sopimuskirja piispan eteen, joka repii sen kappaleiksi. Mies on pelastettu ja elää onnellisena puolisonsa kanssa ja tietysti kuolee autuaana.

Piru täytti sopimusehdot, mutta piispa Basilius menetteli petollisesti.

Apua oli etsitty rikkaisiin naimisiin joutuakseen, — sitähan on meillä Suomessakin paljon tehty. Joku vuosikymmen takasin ne "rakkauden sytyttäjät" olivat lukemattomien naimiskauppojen välittäjinä.

Ihmeellisen viisaan Herbertin (10:nnellä vuosisadalla) sanottiin pirun avulla päässeensä paaviksi.

Paaveista Sylvester II:sta, Johan XII:sta, Benedikt IX:stä, Gregor III:sta ja Aleksanteri VI:stä kerrottiin, että he olivat liitossa pirun kanssa.

Piru piti aina sanansa, mutta hänellä oli syy ihmisten puolelta pelätä petosta. Eräälle munkille oli pirun määrä ilmoittaa kuolemastaan 3 päivää ennen, sillä hän ajatteli ehtivänsä ripittää itsensä. Piru äkkäsi petoksen ja kun munkki sai tietää kuolemansa menetti hän puhekykynsä ja kuoli ripittä, hänen ruumisarkkuaan vartioivat mustat koirat.

Faust teki liiton pirun kanssa ja kirjoitti verellään sopimuksen alle. Sopimus määräsi, että pirun piti lähettää sälli Mefistofeles opettamaan hänelle mitä hän halusi ja hankkimaan hänelle nautintoja mitä hän vaan halusi. Vastaehtona lupautui Faust 25 vuoden päästä sieluineen ruumiineen pirulle. 17 vuoden päästä alkoi Faust katua kauppaansa, mutta piru uhkasi repiä hänet kappaleiksi, ja pakotti kirjottamaan uuden sopimuksen alle entisen vahvikkeeksi. Kun 25 vuotta oli kulunut, löydettiin Faustin huone yleensä veren tahraamana ja hän itse kappaleina lantakasasta.

Samoin kävi puolalaiselle aatelismiehelle Tvirtovishille, joka oli pirun kanssa sopimuksen kirjottanut verellään härän nahkaan. Erästä hotellista vei pirut hänen kun sovittu aika oli umpeen kulunut.

Noitumistaito.

Pirun kanssa sopimuksen teon tarkoitus useimmiten oli saada kiellettyä taitoa — noitumistaitoa. Se taas oli tunnettua, että sellaisen taidon omisti *piru*, se siis oli häneltä saatava. Piru oli siis liitossa noitien kanssa, väliin vapaehtoisesti, mutta myös vasten tahtoaan.

Noitumistaito on tietämättömyyden tulos, sekä etujen tavoittelu kiihottimena. Ihmisistä toiset olivat elämäänsä kyllästyneitä, toiset halusivat rikkautta ja toisen omaisuutta tai rikkaisiin naimisiin lapsiaan. Noitakeinojen avulla kävi mahdolliseksi tyydyttää noita haluja ja siksi levisi noitausko laajalle, eikä siitä vielä nytkään ole täysin vapauduttu "sivistyneissäkään" maissa.

Noitumistaito kehittyi yhtäaikaan piru-uskon kanssa. Yksin pirulta voivat noidat saada yliluonnolliset voimansa, hänelle kun kaikki oli mahdollista. Kirkko kehui pirua mahtavimmaksi olenoksi. Sen seurauksena alkoi uskonkiihkoilijain mielissä kypsyä ajatus, että piru on voimakkaampi kuin Jumala siis on edullisempi rukoilla pirua kuin Jumalaa. Syntyi sitä aatetta ajavia uskonlahkoja. 1360-luvulla nostettiin kanteen lusiferilaisten lahkoon vastaan pirun palvelemisesta. Samallaisia kanteita nostettiin temppeleiläisiä, albigenseja y. m. vastaan. Nuo kanteet olivat uskonnollisen suvaitsemattomuuden tuloksia.

Kerrottiin, että pirulle pidettiin palveluskokouksia kuten Ranskassa "Sabbati" ja Italiassa "Gurolodella signora" kokouksia.

Keskiaikana oli alaluokan asema pohjattoman kurja, se kärsi aateliston ja papiston kavalaan sortoa. Nälässä ja orjuudessa sai työväestö virua, Jumalan rukoileminen ei mitään auttanut. Ihmekö, että kansa tietämättömyydessä ja epätoivossa kääntyi pirun puoleen, voidakseen edes sortajilleen kostaa.

Suurimmat noitamestarit olivat saraseenit (arabialaiset) ja juutalaiset. Löytyipä noita kouluja esim. Espanjassa, Salamancassa, Toledossa ja Puolassa Krakassa.

Ensimmäinen noitatemppu oli pirun manaaminen ja oli pirun "vastaanottotunti" tavallisesti kello 12 yöllä. Silloin piti manaajan mennä määrättyyn paikkaan ja piirtää maahan ympyrä, jonka sisäpuolelta ei saanut astua pois, muuten oli perikadon oma, kuten eräs pappi, jonka piru kuristi kuoliaaksi kun hän astui yli piirin. Eräs koulupoika kurotti kätensä kauniin naisen muodossa ilmestyvälle pirulle, joka tarjosi sormusta. Käsi oli yli piirin ja piru talutti hänet helvettiin.

Pirun esiinmanaamiseen tarvittiin manaussanoja ja niitä oli useanlaisia ja piti ne lukea virheettömästi, jos mieli saada pirun tulemaan. Olipa noitakirja, jossa oli yksityisistä sanoista ja numeroista muodostettuja manaussanoja. Sen omistajalla oli valta manata piruja, antaa niille käskyjä ja käyttää heitä apunaan.

Eräät manaussanat olivat seuraavat: "— — ja että sinä + Amala + Satm + Fara + Lamim + Saumi + ma + kohta täyttäisit mitä pyydän. Tule, tule, tule!"

Monilla muilla tavoin voitiin piruja kutsua.

Noidat tekivät kaikkea "alaansa kuuluvaa", keittivät rakkausjuomia, estivät vihollisia tulemasta, kostivat niille, muuttivat savea kullaksi, ihmisiä eläimiksi ja päinvastoin, veivät tai toivat eläinonnea, aina miten heitä kohdeltiin. Se vaan noitien kunnioitusta ja pelkoa lisäsi ja se oli itse noidille edullista. Se kehittyi tulojatuottavaksi ammatiksi.

Noidilla oli yhteisiä kokouksia, joita pidettiin synkissä metsissä, tulivuorien juurella ja hautausmailla. Jokaisessa maassa oli noitien juhlapaikka ja juhlat kerran viikossa.

Juhlat olivat eri maissa erilaiset, paikallisten olojen mukaan. Saatana esiintyi väliin hallitsijana valtaistuimella väliin alttarilla pappina ja väliin jonkun elukan muodossa; oli väliin pahalla päällä, väliin taas leikkisä, jolloin lauleli ja soitteli noita-akoille, jotka häntä uskollisesti palvelivat.

Ensin pidettiin jumalanpalvelus sakramenttineen, jonka jälkeen alkoi varsinainen juhla helvetin herkuilla katettuine juhla-ateriapöytineen.

Oikeudenkäynnit noitia vastaan.

Meistä näyttää järjettömyydeltä kaikki se, mitä keskiaikana uskottiin, mistä puhuttiin ja kirjoitettiin, aikana jolloin kirjoitettiin paksuja kirjoja turhista väittelyistä, kuten esim. siitä, oliko neitsyt Marialla jälkipoltteita Jeesuksen syntyessä, aikana jolloin uskottiin, että on noitia olemassa, ja siinä uskossa jonkun ihmisen polttaa, tai muuten surmaa, rangaistakoon kuoleamalla. Kaarle Suuri katsoi noituuden siis petokseksi ja rankaisi luuloteltujen noitien murhaajia kuoleamalla. Inkvisittorien olisi käynyt huonosti. V. 840 kuollut järkevä piispa Agopardus moitti kansan uskoa noitiin. Kauvan aikaa määräsi kirkkokin vain lievempiä rangaistuksia noitauskajille, ja useat paavit pitivät noituutta typeränä epäuskona: Unkarin kuningas Koloman (1095—1114) lausuu eräässä käskykirjeessään: "Noitia ei ole

olemassa, eikä niiksi itseään luulevia vastaan ole nostettava oikeudellisia kanteita".

Mutta tällainen katsantokanta ei kestänyt kauan. 13 vuosisadalla, selitti jo Aquinon Tuomas, että noituus ei ole mielikuvitusta, vaan totta. Samalla vuosisadalla annettiin inkvisitionsioikeus Dominikaanimunkkien käsiin.

Sen jälkeen alkoi pitkä murhenäytelmä. Kirkko rupesi taikauskon suojelijaksi ja kiihotti tietämättömän kansan alhaiset vietit raivoon. Noitavainot tulivat käytäntöön, ja kävivät kamalammiksi. Paavit pyhittivät noitavainot pyhäksi sodaksi Jumalan puolesta perkelettä vastaan ja v. 1484 antoi paavi Inocent VIII kuuluisan käskykirjeen, jossa järjesti ja vahvisti inkvisitionsioikeudet. Verraton joukkoteurastus alkoi. Sinä aikana kirjoitti Dominikaani-inkvisiittori Jakob Shrenger tyhmän ja kamalan kirjansa "Makeus Maleficarum", (Noita-vasara), josta tuli Europan inkvisiittorien evankeliumi. Sitä seurasi toisia yhtä typeriä ja kamalia kirjoja. Noitausko laajeni ja järjettömydessään kohosi, muuttuen miltei mielipuoisuudeksi. Noitia vastaan keksittiin keino — tulirovio, ja joukottain poltettiin ihmisiä, joita ihmisten näköinen petoeläinjoukko piti noitina. Lothringenissä poltettiin 15 vuodessa 900 ihmistä ja sama määrä Würzburgissa 5:ssä vuodessa. Yhdessä vuodessa poltettiin Comossa 100 ihmistä. Toulousessa kerralla 400. Kukaan ei ollut varma hengestään. Personallisesta vihasta johtuva ilmianto oli kylliksi saattamaan viattoman ihmisen tuliroviolle. Poltettiin miehiä, naisia, avuttomia vanhuksia ja lapsia, ensin niitä kamalasti kidutettua. Kidutettujen tuskan huudot ja ihmislihan käry täytti ilman — herralle otollisena lepytyshajuna!

Protestanttinen kirkko jatkoi edeltäjänsä alottamaa tehtävää, noitien polttamista, samallaisella raivolla. Lutheruksen "puhdistus" ei poistanut valtaloukkain apulaista — perkelettä, eikä noitiakaan. Jumalalta miekkansa saanut esivalta heilutti sitä ahkeraan ja rekordin noitavainoissa saavutti Englannin kuningas Jakob I. Satoja tuhansia ihmisiä poltettiin 300 vuoden aikana. Tuomarit näkivät "oikeusistunnoissa" vaan "noidat", mutta inkvisiittorit eivät epäilleet, etteikö perkele ollut myös istunnoissa läsnä syytettyjen "puolustajana", mutta näkymättömänä!

Jos noita kuoli kidutukseen oli se perkele joka hänet kuristi, jos kidutettava onnistui tekemään itsemurhan, oli perkele häntä siihen kiihottanut "pelastaakseen omansa!"

Hessenissä Lindheimin kylässä syytettiin 6:tta vaimoa siitä, että olivat kaivaneet lapsen ruumiin haudasta, ja keittäneet siitä noitasoppaa. Syytettyjä kidutettiin ja he "tunnustivat". Vaivoin sai erään vaimon mies luvan mennä kaivamaan hauta auki, jolloin nähtiin, että ruumis oli paikallaan. Inkvisiittorit selittivät, että se oli perkeleen petosta, sillä syyllisethän "tunnustivat", ei tarvita todistajia. Naiset poltettiin elävänä, niinkuin laki ja kolmiyhteisen Jumalan kunnia vaati!

Ensimmäinen, joka uskalsi kohottaa äänensä tätä raakuutta vastaan, oli Kornelius Agrippa Netesheimistä 1600-luvulla, mutta kauan kesti ennenkuin tuliroviot sammuiivat. Meksikossa poltettiin ihmisiä vielä 1860—1873 aikana.

Helvetti.

Maailma on kolmekerroksinen, ylhäällä paratiisi, keskellä maa ja alhaalla helvetti, jossa ruhtinas Saatana enkeleineen piinaa kadotettujen sieluja.

Missä helvetti sijaitsee? Pyhä Augustin ei tiedä sitä kun Jumala ei sitä ilmoita.

Otaksumisia on useanlaisia; toiset sen otaksuvat olevan ilmassa, toiset auringossa, toiset taas sen tietävät olevan Josafatin laaksossa, tai tulivuorissa. Etnan vuorella kerrottiin syntisten sieluja paistettavan. Brandan näki perkeleen takovan tulisia sieluja tulivasaralla. Eräässä ranskalaisessa laulussa 12:lla vuosisadalla kerrotaan helvetin sijaitsevan Maysantin saarella.

Kerrotaan Kristuksen murtaneen helvetin portit kun piru ei niitä muuten avannut, mutta ei kerrota missä se oli. Gervario Tillbury kertoo ne portit olevan pronssista. Tulivuoret ovat helvetin ilmaventtiilejä. Kuumat lähteet ovat helvetin kanssa yhteydessä.

Tuskan ja pimeyden valtio[1] täytyy olla suuri, kun sinne niin suunnaton asukasten joukko — ihmiskunnan enemmistö — mahtuu. Eräs anglosaksilainen taru kertoo Kristuksen käskeneen Saatanan mittaamaan helvetin. Se oli portista perälle 100,000 peninkulmaa pitkä. Jesuitta Bornelius vakuutti, että sen laajuus on 200 Italian neliöpenikulmaa. Eräs saksalainen teologi väittää, että neliöpenikulmalle mahtuu 100 miljoonaa sielua.

[1] On huomattava, että kun yhteiskunnassa kehittyi valtio, syntyi myös perkeleiden valtio hallituksineen.

Helvetissä on vuoria, mäkiä aarniometsiä petoineen, haisevia rämeikköjä, soita ja järviä. Ei puutu kaupungit ja linnoituksetkaan "helvetin baabelista".

Tietysti on siellä käsin koeteltava pimeys tuli ja tuska. Kasvit ovat surkastuneet ja koko luonnon on sammumaton tuli hävittänyt. Ilma on sietämättömän haiseva, alituinen melu on korvia särkevä.

Toiseen maailmaan pääsee vaan kapeaa siltaa myöten, jolla syntikuorma on selässään, se putoaa sillalta helvettiin.

Helvetissä on omintakeiset eläimet ja kasvit. Eläimet ovat niiksi muuttuneita perkeleitä. Kasvit ovat teräväokaisia ja kasvavat myrkyllisiä hedelmiä. Eläimistä on tunnettu portinvartija, koira Cerbera, lentävät hullut koirat, kilpikonnat, käärmeet ja syöpäläiset.

Helvetissä sanotaan olevan kaikista kansankerroksista asukkaita. Siellä on paaveja, kuninkaita, munkkeja, ritareita, kauppamiehiä ja pieniä lapsiakin. Kullakin on asemaansa ja tekojansa vastaava kidutus. Piru pyydysti sieluja ja vei niitä helvettiin tai putosivat ne sinne syntiensä painosta. 8:lla vuosisadalla näki erakko Baronto pirujen kulettavan sieluja tavattomalla nopeudella läpi ilman helvettiin. Pyhä Obizzo, († 1201), näki että sieluja satoi helvettiin kun lunta ja pyhä Brigitta sanoi niitä satavan kun santaa joka päivä. Kuinka paljon taivaaseen? — ei kukaan tiedä.

Eräs munkki näki pirujen kulettavan sielua helvettiin ja kysyi: "Ketä olette?" Piru vastasi, että ovat piruja ja vievät sen ja sen sielua helvettiin. Munkki kalpeni ja huusi Mariaa. Pirut sanoivat: "Hyvä oli, että huusit Mariaa, sillä aijoimme repiä sinut kappaleiksi".

Piru vei joskus eläviä ihmisiäkin. Eräs sotilas sai mustan hevosen kiinni, istui sen selkään, hevonen oli piru ja vei ratsastajansa suoraan helvettiin.

Helvetin kansalaisiksi pyrkijät pääsivät sinne helposti, mutta huvimatkaa sinne on vaikea tehdä ja se onnistuu vain harvoille Jumalan armosta. Jotkut pyhät ihmiset siellä kävivät ja näkivät siellä tuttaviaan. Munkki Gursea oli kolme päivää sairaana ja silloin enkelit veivät hänet helvettiin katsomaan. Aberiko, erään aatelisherran 9-vuotias poika vaipui 9 päivää kestävään horrostilaan, jolloin kaksi enkeliä ja pyhä Mikael veivät hänet helvettiin ja paratiisiin 2 kertaa. Helvetissä kävijöillä oli vaara joutua pirun saaliiksi ja saivat useat ikänsä kantaa merkkejä helvetissä käynnistään, kuten polttohaavoja, koukuilla reväistyjä arpia y. m., kun pirut olivat yrittäneet heitä kiskoa helvetin järveen. Kumma, etteivät nämä "löytöretkeilijät" ottaneet tarkempaa selvää, missä helvetti on, olisihan joku kapitalistivaltio saanut siitä "siirtomaan". Ehkä sieltä saisi lakon rikkureita.

Elämä helvetissä.

Ihmisten teoista ja ajatuksista pitää piru kirjaa (sen näki pyhä Augustin) aivan kuin Jumalakin elämäkirjaa. Sen jälkeen järjestetään helvetin asukkaiden "yhteiskunnallinen" asema. Dymanologit tiesivät kuvata sitä järjestelmää toinen toistaan kamalammissa kuvauksissa.

Erään filosofin Ser Lo'n uppiskainen oppilas kuoli, tuli jonkunajan päästä, opettajan luo kertomaan, että hän on kirottu. Pudotti sormestaan hikipisaran opettajansa kämmenelle. Se hikipisara lävisti kamalaa tuskaa tuottaen läven opettajan kämmenen läpi kuin tulinen rauta.

Pääasiallinen kidutusväline on tuli, sitäpaitsi löytyy vielä jää, myrskyt, petoeläimet ja tuhannet muut piinakeinot, joita pirullinen äly keksii. Kauhein kidutus on tietoisuus taivaan ilosta, johon eivät pääse, aivan samoin kun taivaan asukkaille lisää iloa tietoisuus helvetin kidutuksesta, johon eivät tarvitse mennä. Teologit eivät ole päässeet yksimielisyyteen siitä josko taivaan ja helvetin asukkaat näkevät toisiaan. Toiset väittävät, että taivaasta nähdään helvettiin, mutta helvetistä ei nähdä taivaaseen. Pyhä Gregorius Magnus ja Bernardo di Chiasavalle vakuuttavat taivaan pyhien ilon lisääntyvän nähdessään helvetin kidutettujen ikuisia tuskia. (Kristinuskolle ominaista raakalaismoraalia. Suom.) Luomme katseen helvetin oloihin, sillä meille selviää osittain siitäkin, miksikä niin paljon ihmisiä on helvetinpelon taikauskon takia järkensä menettänyt.

Eräs munkki Pietari näki kadotettujen uivan tulimeressä. Fursio näki neljä suurta tulta ja niissä ihmissieluja. Nämä näyt ovat 6 ja 7 vuosisadalta, ja ovat vasta yksinkertaisempia. Sitä mukaa kun pirujen ammattitaito kohosi, monipuolistuivat piinaamiskeinot. Munkki Wetlin (9 vuosisadalla), näki tulisen joen, jossa oli joukko syntisten sieluja. Joukko pappeja oli sidottu pylväisiin ja heitä vastapäätä kullakin rakastajattarensa. Heidän siitineliimiään piestiin joka päivä.

Eräs munkki oli tuliseen arkkuun suljettu. Alberico näki 1200 luvulla suon, jossa oli joukko sieluja kiinni jäätynneenä aina kaulaan asti. Sitten tuli kamala metsä teräväokaisine puineen. Lumisiin oksiin oli

sidottu joukko naisia, jotka olivat kieltäytyneet hoitamasta äidittömiä lapsia. Ne olivat rinnoista kiinni sidotut ja heitä kutakin imi kaksi käärmettä. Eräässä sulatusahjossa piinattiin hirmuhallitsijoita ja kruunupäisiä konnia. Pronssia ja tinaa täynnä olevassa kattilassa keitettiin pappeja. Eräässä kaivossa oli joukko sieluja, mädän ja kamalan hajun seassa. Kaivon äärellä oli kahlehittu suuri käärme, joka nieli joukon sieluja hengityksensä mukana, ja puhalsi ne tulisina säteinä jälleen ulos. Tulikivijärvessä ui suuri joukko valapattoja ja kieliöitä. Varkaat ja rosvot olivat tulisissa kahleissa, suuri rautapultti kaulassaan.

Fundalo näki tulisia hiiliä täynnä olevan laakson, sen yllä kuuma rautanen taivas, jonka läpi satoi sieluja, sulaen kuin vaha ja pudoten hiilien päälle, jossa taas kokoontuivat. Korkealla mäellä on joukko piruja, jotka pitkillä hangoilla nostelevat petkuttajien sieluja vuoroin tuleen ja jäähän. Sen jälkeen haiseva, pimeä laakso, jossa kuuluu kiljunaa, sitte jalan levyinen silta, jonka päässä suuri peto, joka nieleksii mahtavien rikkaiden sieluja, joita mahtuu miljoonittain sen vatsaan. Eräältä sulaton tapaisesta laitoksesta syöksyy tulta. Ovilla seisovat perkeleet, teräaseet käsissään ja hakkaavat sielut kappaleiksi ja heittävät tuleen. Hiukan edempänä jäätyneellä suolla istuu suuri, kamalampi peto-eläin ja nielee sieluja, jotka sulavat lannaksi ja tippuvat suolle, ja sitte tulevat sielut raskaaksi — mies kuten nainenkin. Aikansa kuluttua ne synnyttävät kauheita rautapäisiä petoja, jotka repivät synnyttäjän hajalle. Se on jumalisuudella verhottujen epäsiiveellisten ja naisviettelijäin rangaistus. Pajassa takovat sepät — tietysti pirut — useita kymmeniä, satojakin sieluja yhteen limppiin. Sitte heitetään limpit syvään rotkoon, josta nousee musta savupilvi ja pirut nousevat ja laskevat kun joukko kipeneitä ylös ja alas. Rotkon pohjalla istuu itse pimeyden ruhtinas sidottuna rautapylväaseen, jonka ympärillä olevia hiiliä pirut puhaltavat palkeilla palamaan. Tuo ruhtinas on suuri, moninainen peto, jolla on tuhat rautakyntistä kättä, joilla kurottelee sieluja, joita on ilma sakeana. Pistää suuhunsa, puree hienoksi, sylkee ulos, puree uudelleen ja taas uudelleen. Sillä tavalla rangaistaan niitä, jotka eivät uskoneet Jumalaan, vaikka niissä saattoi olla monta hyvää ja ihmisystävällistä henkilöä.

Giecamino de Verona kertoo nähneensä helvetin keittiön, jossa piru paistaa sieluja, kun rasvasia sikoja, lisäten suolaa, mausteita ja myrkyä ja vie sitten paistin helvetin ruhtinaan pöytään, joka lähettää sopan keittiöön takaisin, jolleivät sielut ole tarpeeksi kypsiä. Se oli työläisten työntuloksella ylellisyydessä mässäilevien rangaistus.

Eräässä ranskalaisessa laulussa "Le songé d'enfer", kuvataan suurta juhlaa helvetissä. Piispat, luostarijohtajat, munkit, Pilatus ja Belsebub tervehtivät toisiaan ja istuvat pöytään, jolla on koronkiskurien nahasta valmistettu pöytäliina, ruuat olivat valmistettu rasvaisista koronkiskureista, huonomaineisista naisista, paistetut kerettiläiset, keitetyt asianajajain kielet, pihvi munkeista, nunnista ja farisealaisista. Juomaa puristettiin syntisten sieluista.

Protestanttisen kirkon virsikirjoja, uusimmista painoksista on tämä yllä mainittu "Helvetin tuskavirsi", "virsien helmi" jätetty pois. Virressä luvataan helvetin tuskia. Sielut tahtoisivat siellä syödä ja juoda, mutta heille annetaan vaan "tulta tervaa ijäisesti" ja siellä

"Pirut sinua pilkkaa ja nauraa ijäti."

Ihminen rakastaa seuraelämää, mutta helvetissä ovat vaan seurapiirinä pirut ja maanpäälliset riitatoverit, jotka parhaavat helvetissään toisiaan. Keskiajalla, kun Tundalo kävi helvetissä, oli alkoholin käyttö yleistä ja viinaa pidettiin Jumalan lahjana, jota joivat papit, aatelisherrat ja muut — siksi ei Tundalo nähnyt helvetissä juoppojen rangaistuksia.

Sittemmin kun raittiusaate levisi, lisättiin helvettiin rangaistus juupoille. Heidän kuvataan juovan tulista viinaa tulisista laseista ja tappelevan keskenään. Huvittelijat saavat vuodattaa alituisen kyynelitä ja kärsivät kuumuutta ja vilua äsken mainitun piinavirren mukaan ja edelleen:

"Kaikki sinun luus ja lihas on mädännyt ja musta ja haisee kamalasti On suussa paha maku ja sappi, kauhee kipu Sua vaivaa julmasti."

Viimeisen edellinen värsy kruunaa toiset:

"Kaikk' pirut sua repii
ja paikasta toiseen sysii
Ja tuli korventaa
Sun jäsenes ja lihas
Sun suones, luus ja nahkas'
Perkeleet venyttää."

Pirut piinaavat kadotettuja, ja siinä ovat kaikki taitavia — joku suorastaan kidutuskeinojen keksimisalalla specialisti. Mutta kuka piinaa piruja?

Toiset teologit väittävät, etteivät pirut kärsi tuskia. Toiset väittävät, että pirut kiduttavat toinen

toistaan. Toiset, esimerkiksi Dante, näkivät pirun kahleissa ja kärsivän. Ilmestyskirja tietää, että piru on heitetty suureen vaivaan, itkuun ja hammasten kiristykseen. Jokaisesta kadotetusta sielusta syntyy ilo helvetissä (vastaava ilo pelastetusta sielusta taivaassa). Gellense († 1183) eräässä saarnassaan kertoo, että piru olisi aikaa kuollut nälkään, jollei ihmisten synnit häntä vahvistaisi. Miltei samaan suuntaan käy Danten väitteet.

Kirkon dogmiskannon perusta on se, että kadotetuille ei koskaan anneta armoa[1], mutta sitä vastaan ei väitetty että joskus suo jumala kadotetuille helvetissä hetkeksi rauhan. Niin väittää kristillinen runoilija Aurelius Prodentius (1348—1408) että pääsiäisyönä helvetti hetkeksi rauhoitetaan. Paavalin "Ilmestyskirjassa", jonka kirjotti eräs kreikkalainen munkki 4:llä vuosisadalla on seuraava kertomus:

[1] Tuomas Gouse, englantilainen kirjailija 1600 luvulla, kertoo suomeksikin käännettyssä kirjassaan "Sana syntisille, sana pyhille", että helvetissä (jonka olopaikkaa hänkään ei sano tuntevansa kun raamattu ei sitä kerro) on ikuinen piina, tuliset rautavuoteet j. n. e. Svirsfeldt "Paratiisin yrttitarhassaan" kuvaa helvetin ikuisuutta näin: "Jos maailman vesistöt, tai santamäärä lopetettaisiin siten, että siitä pisara tai jyvänen poistettaisiin joka miljoonanvuoden kuluttua, olisi toivoa sen loppumisesta mutta helvetin piinaan tuomituilla ei ole sitäkään toivoa — se kestää yhä ja on aina alussaan. —" *Suomentaja.*

"Pyhä Paavali kävi helvetissä mukanaan pääenkeli Mikael. Kadotettujen kidutusta katsellessa he itkivät. Heidän poislähteissään huusivat kidutetut yhdestä suusta: "Pyhä Mikael ja Paavali, armahtakaa meitä! Rukoilkaa vapahtajaa puolestamme!" Pääenkeli vastasi: "Itkekää kaikki, mekin itkemme, ja enkelit itkivät, ehkä jumala teitä armahtaa?" Sitte tuli Kristus helvettiin, soimasi kadotettuja, kun olivat hänet hyljänneet, mutta enkelien esirukouksesta hetyneenä helpotti kidutettujen tuskia siten, että he saavat rauhan lauvantai-illasta kello yhdeksästä sunnuntaihin kello yhteen päivällä." [1]

[1] Kapitalismin uhreilla ei aina ole niinkään pitkää lepoaika. *Suomentaja.*

3:nnella vuosisadalla opetti Origenes, että kaikki ihmiset lähteneenä jumalasta, palaavat kaikki lopulta jumalan luo, mutta fanatistiset dogmivartijat eivät voineet sitä hyväksyä, vaan selittivät sen kerettiläiseksi ja poistivat sen kirkonopeista ja opettivat ikuista helvetin piinaa.

Taistelut pirun kanssa.

Pirulla on joukko puolustajia, mutta on vastustajiakin. Niitä on ihmisistä osa, elävissä ja kuolleissa, jumalat, enkelit j. n. e.

Ihmisten taisteluaseista pirua vastaan oli yleisemmin käytetty ristinmerkki ja jumalan armo, usko, hyväntekeväisyys, sakramentit, rukoukset, yövalvomiset y. m.

Ristinmerkillä ei yksin piruja karkoitettu, sillä sammutettiin tulipaloja, tynnytettiin rajuilmoja, parannettiin tauteja, kesytettiin petoeläimiä j. n. e. Taisteluaseita pirua vastaan olivat myös pyhän Marian sormet, hiuspalmikot, maito, jota Jeesus imi, Pyhien miesten luut. Jeesuksen ristinpuunkappaleet, sen aasin lanta, jolla kristus ratsasti, Jesuksen kapalovyöt, höylänlastut Josepin puuseppäverstaasta, Jesuksen ristinnaulat ja Egyptin pimeys. Näitä esineitä möi kirkko keskiajalla suunnattomat määrät ja — kokosi rahaa, sillä niiden omistaminen merkitsi ajallistakin onnea ja vapautusta pirusta.

Taistelu harjaantunutta ja ovelaa pirua vastaan oli tietysti vaikeaa, sen kokivat pyhät isät, inkvisiittorit ynnä muut ja usein olivat pyhain jäännöksetkin sitä vastaan tehottomat. Toisinaan taas tehtiin ristinmerkillä ihmeitä, josta ei esimerkkiä puutu. — Jopa eräiden kirkkoisien kuviakin pirut pelkäsivät. Toiset olivat voimakkaampia taistelijoita, joita piru pelkäsi jo äidin kohdussa (esim. Rittaredi Agrioca). Toiset saivat ikänsä tapella ja sittekin usein piru heidät voitti, kuten aikaisemmin kerrottu erakkomunkin historia y. m.

Piru, "valeenisä" kun on, petti usein ihmisiä, mutta häntäkin petettiin. Kerran eräs aatelismies hävitti omaisuutensa, piru antoi hänelle vielä enempi rikkautta, mutta ehdolla, että herra antaa rouvansa pirulle sovitun ajan kuluttua. Kun määrätty päivä tuli, lähti aatelisherra viemään rouvaansa pirulle. Mennessä poikkesi rouva tien varrella sijaitsevaan kirkkoon rukoilemaan. Neitsyt Maria nukutti rouvan ja meni hänen haamussaan pirulle, joka tunsu Marian ja satti aatelismiestä kunniattomaksi sanansa syöjäksi. Neitsyt Maria ajoi pirun helvettiin ja rouva pelastui.

Saatanan ja neitsyt Marian välillä vallitsikin alituinen tappelu, sillä usein tuhosi Maria pirun hyvät yritykset juuri silloin kun ne olivat onnistumaisillaan.

Kerran tappelivat pirut ja enkelit eräästä sielusta koko päivän. Pirut kiskoivat sielua jaloista helvettiin ja enkelit käsistä taivaaseen. Enkelit saivat apua, samoin pirut, mutta enkelit voittivat.

Kerran kysyi perkele jumalalta, miksi hän hänet loi, kun kerran tiesi hänen lankeevan ja joutuvan helvettiin palamaan. Miksei jumala luonut häntä niin hyväksi, ettei olisi langennut syntiin? Kristus kuoli vaan ihmisten edestä, ja pelasti ne, muttei häntä, pirua. Hänellä siis ei lunastustyöstä ole mitään hyötyä. Ja nyt aiotaan häneltä viedä tulolähteensä — syntisten sielut!

Bartola de Sarreroto (1313–1357) kertoo oikeuskäynnistä, jossa saatana esiintyy ihmiskunnan syyttäjänä. Tuomarina Jeesus, ihmisten puolustusasianajajana neitsyt Maria, kirjurina evankelista Johannes. Saatana koittaa jäädä vastustajansa asianajajan kun hän on tuomarin äiti, ja lisäksi nainen, mutta oikeus välipäätöksellä hylkää esityksen. Lakia tulkitaan (tietysti jumalan lakia) ja riidellään. Juttu päättyy saatanalta epäedullisesti. Tapahtuu 6 p. Huhtik. 1311.

Tällaisia juttuja kerrotaan useita. Pirun oma valtio — helvettikään ei ole turvattu rikollisilta. Kristus kerran vei sieltä kaikki sielut, ja usein menetti hän sielun kun oli saamaisillaan juuri sen, usein viedään helvettiin määrätty sielu saatanan nenän edestä taivaaseen — ja piru saa katsoa sivulta vihasena kun hänen oikeuksiaan poljetaan.

Kunnialliset ja narrimaiset pirut.

Piru on kauhea ja koppava voittajana mutta voitettuna säälittävä.

Kansan suussa kulkee paljon pilajuttuja pirusta. Kerran piru istui naisen pitkän hameenhelman päälle. Kuraläven kohdalla nosti nainen äkkiä hameensa ja piru putosi kuraan.

Pirua petkutettiin usein. Kerran talonpoika lupasi pirulle sielunsa, jos tämä rakentaa hänelle talon ja kyntää pellon ennen kukan laulua. Piru teki työtä käskettyä, mutta talonpoika laulatti kukkoa hiukan ennen kun työ oli lopussa, ja piru jäi ilman sielua.

Kerran rakensi piru sillan kun hänelle luvattiin ensimmäisen sillasta ylimenevän olennon henki. Sillan valmistuttua ajettiin koira siitä ensiksi yli ja piru sai tyytyä siihen.

Salamancassa opetti piru taikatemppuja ihmisjoukolla, Palkkiokseen vaati viimeksi huoneesta poistuvan ihmisen. Eräs ylioppilas jäi viimeiseksi ja piru yritti hänet napata kiinni, mutta tämä osotti varjoansa seinällä, jota piru yritti tavata kiinni ja sillaaikaa ylioppilas lähti kypälämäkeen.

Tyhmiä piruja siis.

Mutta on niitä piruja ollut hyviäkin ja tehneet hyvää, kulettaneet ihmistä ilmassa pitkiä matkoja, olleet palvelijoina, nostelleet kaatuneita kuormia, auttaneet ihmistä, pelastaneet hukkumasta y. m. Onpa ollut piruja, jotka hartaasti palvelivat jumalaa, täyttivät uskonnolliset menot j. n. e. Keskiajalla selittivät vielä jotkut, että piru voi katua ja tulla taivaaseenkin, mutta se selitys hylättiin, sehän olisi kirkon kaatanut perustuksiaan myöten ja tehnyt papit tarpeettomiksi ja vienyt porvaristolta kansan kurissapitämiskeinon käsistä.

Juutalaiset rabit selittivät myöhemmin, että kerran helvetti puhdistetaan ja pirut muuttuvat uudestaan enkeleiksi ja muhamettilaisten koranissa puhutaan kääntyneistä piruista.

Italiassa kerrotaan juttu pirusta, joka pyysi Kristukselta pelastusta ja Kristus oli luvannut hänet pelastaa, jos hän itse tahtoo ja kumartaa häntä. Piru ei suostunut.

Tulipa kerran piru ripille ja toivoi siellä saavan synnit anteeksi. Rippi-isä antoi pirulle ehdon että hän kolme kertaa päivässä rukoilisi jumalaa. Piru piti sen kunniaansa loukkaavana, eikä suostunut.

Kerrottiin, että Ruotsissa noitavainojen aikana kidutettu noita tunnusti, että piru antoi papin kastaa itsensä!

Pirun loppu.

Juutalaisten rabbien arvelun mukaan ovat useat pirut kuolevaisia. Noitavainojen aikana tuli ilmi (tietysti kidutusten avulla), että piru sairastui ja noidat valvoivat sairastuneella. Monet kansanjutut kertovat, että piru on jo kuollut tai joku urho hänet tappoi.

Henkilökohtainen piru onkin jo eräissä kirkollispiireissäkin tunnustettu kuolleeksi ja kaikkien maiden valistunut kansanainees on jo aikaa haudannut "herra Vihtahousun". Piru eli niinkauvan kuin ihmiset sitä tarvitsivat, mutta uudet aatteet ja valistunut maailmankatsomus lopetti pirun tarpeen ja piru katosi.

Kukaan ei enään näe pirua, ei hänen ihmetöitään, yhtävähän kun valistuneissa piireissä jumalaa ja hänen ihmeitänkään uskotaan, sillä luonnontiede on ihmeitten tekijät pannut viralta. Pirupelko on lakannut, ellemme ota lukuun pimeimpiä kirkonuskon sokaisemia kiihkoilijoita. Yhä tehottomammaksi käy pirun asema porvariston käsissä nousevan työläisluokan nöyryttämisessä ja ainoastaan valtion ruostuneet rautavanteet pitävät kirkon mätänevää laitosta jumaliseen ja pirunraatoineen yllä. "Helvetti on palanut ja piru kuollut häkään", on yleinen sananlasku. Valistuneemmat papitkin koettavat hiljaa peräytyä keskiaikaisesta perkeleopistaan, ja Ruotsin tuomiokapituli pani pirun pois viralta,[1] eikä oikeuksien asiakirjat enää kerro, että piru veisi syytetyt oikeuden kynsistä.

[1] Suomi ja Venäjä ovat poikkeus, mitä tulee kirkon suhtautumiseen piruvainajaan.

Exorzistien sijassa toimii yhä kehittyvä lääketiede.

Piru-usko on tyydyttämättömän tiedonhalun tulos, samoin jumalausko. Tieteet yhä suuremmassa määrässä halua tyydyttävät. Luonnontiede opettaa ja varmentaa, että luonnonilmiöt eivät ole sattuman varassa, vaan kaikki tapahtuu luonnonlakien mukaisessa järjestyksessä, jotka sisältyvät itse luontoon.

Ihmisten sairaudet johtuvat varmoista, usein ja eniten aineellisissa olosuhteissa löytyvistä syistä. Hyvät tai pahat ihmiset ja niiden teot ovat tulos heitä ympäröivistä olosuhteista. Sitä selvittää historia ja yhteiskuntatiede. Tieteellisten totuuksien tilalta saa raaka taikausko väistyä.

Kirkko taisteli kauvan tiedettä vastaan ja epätoivoisesti vieläkin yrittää, mutta yhä se peräytyy.

Pahuuden vertauskuvana vain piru käsitetään, ja kaikki paha on perkeleellisyyttä ja hyvä jumaluutta.

Yhä laajeneva valistus on lopullisesti voittanut perkeleen ja kukistanut helvetin portit.

Liite.

Poimintoja kristillisen kirkon "ansioluettelosta".

Kristillinen kirkko perustetaan v. 325. Rooman keisari Konstantinus, kastamaton pakana, kutsuu Nicean kaupunkiin kirkolliskokouksen ja ollen itse puheenjohtajana, laatii kirkon dogmit, sen jälkeen murhaa poikansa ja tukahuttaa vaimonsa häkään.

Samoihin aikoihin päätetään Kristuksen jumaluudesta.

Munkkisääty ja luostarit perustetaan v. 348.

Pyhän hengen jumaluus päätetään pappeinkokouksessa v. 381.

Ensimmäinen "kerettiläinen" espanjalainen Priscillianus tapetaan Trierissä v. 385.

V. 389 poltattaa piispa Teofilus Aleksandrian yliopiston 700,000 nidettä käsittävän kirjaston sillä "kristinoppi ei tarvitse tiedettä."

V. 394 kieltää Rooman keisari Teodofius kuoleman rangaistuksen uhalla palvelemasta muita jumalia kun "Kolmehyteistä".

V. 410 alkaa usko neitsyt Marian "ikuiseen neitsyyteen".

V. 415 murhauttaa Aleksandrian piispa Cyrillus naisfilosoofi Hypotian ja hänen ruumiinsa palotellaan, siksi ettei hän antanut itseään kastaa kristinuskoon.

V. 595 keksii paavi Gregor tulisen helvetin ja järjestää sen kirkon opinkappaleeksi.

Neitsyt Marian y. m. "pyhien" palvelus alkaa v. 715.

Lopullinen valtion ja kirkon yhdistäminen Roomassa tapahtuu v. 734.

Frankkien kuningas Kaarle Suuri levittää kristinuskoa tulella ja miekalla Saksaan ja saa paavilta keisarikruunun v. 772-814.

Pyhimysten palvelus ja suitsutus järjestetään kirkolliseksi tehtäväksi v. 787.

Paavin jalkojen suuteleminen alkaa v. 809.

Ihmisten autuaaksitekeminen tulee paavin monopooliksi v. 993.

V. 1020 käskää paavi tehdä kirkon palvelijain lapset henkiorjiksi.

Ihmisten ja kokonaisten kansojen pannaanjulistamisoikeus ja kuninkaiden erottamisoikeus annetaan paaville v. 1073—1083.

V. 1093 alkaa suuri itämainen ristiretki ja uskonsodat, joissa 7 miljoonaa ihmistä menettää henkensä.

Rukousnauhojen käyttö alkaa v. 1100.

Paavi Innosenz III julistautuu "Kristuksen sijaiseksi" ja käskää levittää kristinuskoa asevoimalla v. 1197.

Saksan ristiretkien johtaja, piispa Albert levittää Vironmaalle kristinuskoa tulella ja miekalla ja painaa koko maan orjuuteen v. 1200—1229.

"Kerettiläisten" polttaminen pannaan alulle piispa Innosenzin toimesta v. 1204.

Salarippi alkaa 1215.

Noitien verituomiot alkavat v. 1253.

Dominikaanimunkeista muodostetaan inkvisitsioonioikeus v. 1231 ja ovat he uskollisia "Herran koiria". (Domini canes = Herran koira.)

V. 1250 järjestää paavi Innosenz "noitien" kidutuksen.

Paavi Nikolaus V käskää tehdä Muhamettilaiset y. m. henkiorjiksi v. 1452.

V. 1520 selittää paavi Leo X että noitien polttaminen on jumalalle otollinen työ.

Valtiokirkko, jonka papit aatelisto valitsee, järjestetään Vironmaalle 1322.

Ignoz Layola perustaa Jesuittain veljeskunnan ja käskää kaikki ei-katolilaiset tappaa 1540.

Tridentin yleinen kirkolliskokous julistaa paavin jumalan sijaiseksi v. 1563.

Ajattelija Giordano Bruno poltetaan Roomassa v. 1600.

Kopernichus, Galilei ja Keppler julistetaan kirkonkirouksen v. 1616.

Paavi julistetaan erehtymättömäksi v. 1870.

Noitavainojen ajalta — perkeleen mahtavuuden ajalta — Espanjassa sisältää Espanjalainen lehti "El Alalaya" seuraavia numeroita ihmisuhreista pyhän kolmiyhteisen jumalan kunniaksi:

Ensimmäinen yli-inkvisiittori T. Targuemada v. 1481—1498 poltatti elävänä 10,220 ihmistä. Kuvina[1] 6,480 henkeä. Kaleeriorjiksi tuomitutti 97,381 henkeä.

[1] Kuvina poltettiin vainoa paenneita "noitia" siten, että heidän kuvansa valmistettiin puusta ja se sitte poltettiin roviolla.

Yli-inkvisiittori Teza 1498—1507 poltatti 2,598 henkeä, kuvina 829, vankilassa nääntyi 32,325 henkeä.

Cisneros, 3:mas yli-inkvisiittori 1507—1517, poltatti 3,564 henkeä, kuvina poltettavaksi tuomitsi 2,232, kaleereille lähetti 48,030 henkeä.

A. Florenzia, 4:jäs yli-inkvisiittori 1517—1521, poltatti 1,621 henkeä, kuvina 560 henkeä, kaleereille lähetti 21,855 henkeä,

1521—1523 poltatti kirkkoneuvosto 824 henkeä, kuvina 112, kaleereille lähetti 4,481 henkeä.

A. Marique, 5:des pää-inkvisiittori 1523—1535, poltatti 2,250 henkeä, kuvina 11,252, kaleereille orjiksi lähetti 11,258 henkeä.

Tabreo, 6:des pää-inkvisiittori 1535—1545, poltatti 840 henkeä, kuvina 420, kaleereille lähetti 6,620 henkeä.

Loaisa, 7:mäs pää-inkvisiittori 1545—1555, poltatti 1,320 henkeä, kuvina 850, kaleereille lähetti 6,660 henkeä.

Kuningas Filip II:sen hallitusajalla 1555—1598 poltettiin 3,990 henkeä, kuvina 1,845 henkeä, kaleereille lähetettiin 18,450 henkeä.

Filip III hallitusaikana 1598—1621 poltettiin elävänä 1,840 henkeä, kuvina 692 henkeä, kaleereille lähetettiin ja vangittiin 10,276 henkeä.

Filip IV aikana 1621—1665 poltettiin 3,852 henkeä, kuvina 1,428 henkeä, kaleereille lähetettiin 14,080 henkeä.

Karl II aikana 1665—1700 poltettiin 1,630 henkeä, kuvina 540, vankilassa kitui 6,512 henkeä.

Filip V aikana 1700—1746 poltettiin 16 henkeä, kuvina 750 henkeä, kaleereille 9,120 henkeä.

Ferdinand VI aikana 1746—1759 poltettiin 10 henkeä, kuvina 6, vangittiin 170 henkeä.

Karl III aikana 1759—1798 poltettiin 4 henkeä, kaleereille lähetettiin 56 henkeä.

Karl IV aikana 1798—1808 poltettiin 1 henkilö, kaleereille lähetettiin 42 henkeä.

Yhteensä elävänä poltettu 34,747 henkeä, kuvina 17,689, kaleereille lähetetty 287,974 henkeä.

Näin paljon söi jumala lapsiaan yksin Espanjassa.

V. 1808 tunkivat ranskalaiset joukot Espanjaan ja vallottivat sen. Napoleon hävitti inkvisitionioikeuden. — Pappeja ja munkkeja piinasivat raivostuneet sotilaat heidän omilla kidutuskoneillaan.

Näin tuli suurmurhaaja Napoleon tehneeksi yhden hyvän työn.

Inkvisitionin kidutusvankilaa kuvailee eräs 1808 sotakertoja m. m. seuraavasti:

— — Maanalaisessa kerroksessa oli luola, jossa onnettomia pidettiin vankina ja kidutettiin, ja kun kuolema heidät kiduttajien käsistä pelasti, saivat ruumiit mädätä paikallaan, joiden seassa elävät vangit saivat olla. Löysimme ruumiita ja luurankoja kahleissaan; naisia, miehiä, lapsia, yli 60-vuotisia vanhuksia kahleissaan, vielä osaksi eläviäkin. — Vielä löysimme suuren ja monipuolisen kidutusvälinevaraston, — ihmeellisen perkeleellisyyden todistuksena. — — —

Raivoisat sotilaat piinasivat elävänä käsiinsaadut inkvisiittorit ja munkit kuoliaaksi näillä kidutuskoneilla, eikä heitä voitu siitä estää. — — —

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PIRU: HISTORIALLINEN KATSAUS PIRUN
ALKUPERÄÄN, ELÄMÄÄN JA TOIMINTAAN ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the

user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or

unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we

do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.